

POPOUTNIK

PEDAGOŠKI LIST

LIV

8 1932/33

Vsebina:

I. 1. Dr. Tumlirz Oton - Lečnikova Angela: Pomen psihoanalize in individualne psihologije za pedagogiko. — 2. Stupanova Milica: Razredni razgovor in spisje v službi individualne psihologije. (Konec.) — 3. Adamič Arnošt: Fotografija v delovni šoli. — 4. Zupančič Jože: Pred vseslovenskim kongresom za proučevanje otroka. — 5. Černej Ludovik: Spomini in izkušnje. (Nadalj. sledi.)

II. 1. Melika Anton: Predmetna abeceda za ročno delo in risanje.

III. 1. Dr. Ovide Decroly †. — 2. Organizacija šolskega leta. — 3. Vzorno šolsko poslopje na svetovni razstavi v Chicagu. — 4. Kako čitati. — 5. Zabavišče in osnovna šola. — 6. Šolstvo v Podkarpatski Rusiji. — 7. Delovna šola na Japonskem. — 8. K vprašanju urnika. — 9. Nove osnove za meščanske šole v ČSR. — 10. Iz statistike univerz. — 11. Za obvezno nadaljevalno šolo. — 12. O psihologiji ponavljanja razredov. — 13. Starost roditeljev in inteligenca otrok. — 14. Ocena pisave. — 15. Javno šolstvo v Chicagu. — 16. Spol in jetika.

IV. 1. »Věstník pedagogický«. — 2. Hermynia zur Mühlen: Včeraj je bilo, jutri bo... — 3. »Razori«. — 4. »Grbovi Jugoslavije«. — 5. »Naš rod«.

Opozorilo sotrudnikom(cam)!

Urednik »Popotnika« v Mariboru se je preselil v Koroščevo ulico 7/III. Rokopisi naj se pošiljajo od 10. aprila dalje na njegov novi naslov. Isto velja za knjige in časopise, ki se pošiljajo uredništvu v oceno.

„POPOTNIK“ izhaja v zvezkih 15. dne vsakega meseca in stane na leto 50 Din, polletno 25 Din, četrtletno 12-50 Din; posamezni zvezki stanejo 5 Din.

Naročnino in reklamacije sprejema uprava listov Jugoslovenskega učiteljskega udruženja — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: Senkovič Matija, obl. šolski nadzornik v pokoju, Maribor, Koroščeva ulica 7/III.

Glavni in odgovorni urednik Josip Kobal. Izdajatelj Jugoslovensko učiteljsko udruženje — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani. Oogovarja Ivan Dimnik. Tiska Učiteljska tiskarna (predstavnik Francè Štrukelj). Vsi v Ljubljani.

POPOTNIK

PEDAGOŠKI LIST

Letnik LIV.

Štev. 8.

April 1933.

Dr. Tumlirz Oton — Lečnikova Angela:

Pomen psihoanalize in individualne psihologije za pedagogiko.

Prinašamo v skrajšani obliki avtorizirani prevod predavanja dr. Otona Tumlirza, znanega nemškega mladinoslovca in univ. profesorja v Gradcu, o gornjem predmetu. Predavanje je priredila dne 17. febr. 1933 sporazumno s »Pedagoško centralo« v Mariboru »Ljudska univerza« istotam z namenom, da kritično in povsem objektivno prikaže pomen in vrednost psihoanalize in individualne psihologije za pedagogiko. Naše poročilo vsebuje vse bistvene točke označenega znanstvenega predavanja, ki ga objavljamo ne glede na to, ali s tem pridobimo obema psihoanalitičnima strujama novih prijateljev ali novih stvarnih nasprotnikov. Vsekakor pa si mora vsak moderen vzgojitelj biti na jasnem, ali, kako in kdaj se lahko z njima okorišča, zlasti če mu je treba razvozljati problem kakega težko vzgojljivega otroka.

Kdor se ukvarja s pedagogiko, razglablja istočasno o bistvu in o namenu gojenca — o tem, kar gojenec je, in o tem, kar naj bi bil. Medtem ko se vzgojitelj ozira na duševno stanje otroka, oziroma mladostnika, kakršno se mu trenutno prikazuje, ne sme izgubiti cilja izpred oči, ki bi ga gojenec s svojimi zmožnostmi lahko dosegel in ki ga naj zares tudi doseže. Ker sta torej predmet vzgoje in cilj vzgoje neločljivo združena (in zato za vzgojitelja tudi pomožne znanosti pedagogike: psihologija — ter etika in filozofija), je razumljivo, da zaide vsaka enostranska teorija prejšle na stran pota (tako normativna pedagogika, ki je izvajala vse pedagoške ukrepe le iz nraštvenih načel, tako tudi eksperimentalna pedagogika, ki je zanemarjala vzgojni cilj in se bavila le s trenutnim duševnim stanjem gojenca).

Vsaka psihologija lahko služi vzgojitelju za razumevanje bistva njegovih gojencev. Ali psihološka struja, ki se bavi samo z duševnostjo odraslega človeka, daje pedagogiki le splošen okvir, medtem ko prispeva psihologija, ki se ozira tudi na razvoj duševnega življenja, neposredno k razumevanju otroka. Ker zasledujeta psihoanaliza in individualna psihologija, izhajajoč iz nervozne (histerične) duševnosti, vzroke duševnih motenj do rane otroške dobe, sta velike neposredne vrednosti za spoznavanje in razumevanje otrok in mladostnikov.

Vendar ne moremo teh struj pravilno oceniti, ako ju presojamo le iz psihološkega vidika; kajti ni psihologa, ki bi se mogel popolnoma osvoboditi svetovnega naziranja svoje dobe, ki ne bi dopuščal — brez svoje vednosti, da, celo proti svoji volji — pogleda v namen vzgojnih prizadevanj, kakršnega si ga predstavlja on sam. Kakor se stara psihologija ni mogla otresti vpliva teologije, eksperimentalna psihologija ne vpliva mehanističnega naziranja prirodnoznanstvene dobe, tako se skladata tudi psihoanaliza in individualna psihologija s sodobnim svetovnim naziranjem v tem, da zahteva prva sproščanje nagonskega življenja, druga pa enotnost vseh ljudi ob zanikanju vsakega vpliva dednosti.

Psihoanaliza.

Kratka karakteristika.

Po osnovatelju psihoanalize, Freudu, določuje dvoje prevladujočih gonilnih sil duševno življenje posameznika: namreč spolni nagon in neka težnja po osrečevanju lastne osebnosti (Freud jo imenuje »Ichtrieb«). Obe sili se uveljavljata v vsakem človeku, toda ne ponašata se enako: Freudov »Ichtrieb« je vzgojljiv, sledi zahtevam realnega življenja in se končno tudi zadovoljuje, če le izbegava neugodju, ako že ne more doseči ugodja; spolni nagon pa ni vzgojljiv, ker stremi načelno le za ugodjem.

V človeški notranjosti se torej pojavi spor: etični in estetični motivi, ki jih osebnost priznava, izpodrinejo spolni nagon v območje nezavednega (»ins Unbewußte«; ta Tumlricev izraz je prav za prav točnejši od splošno rabljenega, toda preveč prostorno zamišljenega: »podzavest« — »Unterbewußtsein« — prip. A. L.). Toda seksualni nagon je močan, stremi za osvoboditvijo in sili v zavest tudi v drugih oblikah.

Troje je torej mogoče:

1. Izpodrivanje se popolnoma posreči, tako da se sublimira spolni nagon v duševnih delih; saj lahko zamenjuje svoj seksualni cilj s kakim drugim, laže dosegljivim ciljem.

2. Izpodrivanje se posreči le nepopolno v duševnih manifestacijah, značilnih za nevrozo.

3. Izpodrivanje se sploh ne posreči: seksualni nagon se očituje v perverznostih.

Preden nastopi spolnost v drugi obliki v zavesti, se vršijo razne spremembe, raznovrstni premiki v območju nezavednega. Nekatera duševna obolenja (n. pr. »Zwangsneurose«) lahko zasledujemo daleč v preteklost, v dobo, ko je bil bolnik še srečen, ker je bil seksualni nagon še popolnoma uzadovoljen. To naziranje nas sili, da predpostavljamo otroško seksualnost, da, celo seksualnost dojenčka. Po Freudu je naravna prehrana dojenčka seksualno udejstvovanje!! Otrok je polimorfno-perverzen, razni parcialni (delni) nagoni sledijo svojim možnostim uzadovoljivte.

Seksualni razvoj ubere novo smer, ko se avtoerotični delni nagoni podvržejo prvenstvu seksualnih organov in nagonu po ohranitvi pasme. Dete pa se sprostí avtoerotike le po ovinku preko tako zvanega »Ödipovega kompleksa« in »kompleksa kastracije«. Nevrotikom se ta sprostitev ne posreči in Ödipov kompleks jim tvori jedro nevroze.

Psihoanaliza si stavlja nalogo, da s tolmačenjem prostih domislekov (s prosto asociacijo) razreši zavedne izraze nezavednega duševnega življa, da razkrinka sublimacijo, sanje in ponašanje nevrotikov, zlasti njihove neuspehe, da torej dvigne nezavedne težnje v zavest, da bolnik lahko na ta način sam razvozlja svoje prejšnje konflikte.

Kritika psihoanalitične teorije.

Kritika očita Freudu zlasti sledeče:

1. Materialistično, prostorno pojmovanje duševnega življenja, navadno prenašanje fizikalnih zakonov vanj (n. pr. zakona o ohranitvi energije).

2. **Panseksualizem.** Freud predpostavlja sicer tudi neki »Ichtrieb«, ali o njem se nikoli jasno ne izraža. V resnici pozna le eno energijo, namreč energijo seksualnega nagona, ki mu je podlaga tudi za vse duhovno življenje.

3. **Večno tolmačenje »simbolov«**, po katerem ni ničesar, kar ne bi imelo posebnega pomena in ki končno ne bi bilo izraz spolnosti.

4. **Posplošenje zamisleka o sublimiranju.** Res je, da so med duševnimi proizvodi in seksualnostjo neki odnosi, n. pr. pri umetniškem ustvarjanju, pri nekaterih načinih izražanja religioznosti; toda teh odnosov ne smemo poobčiti za vsako umetniško in versko udejstvovanje. Med znanostjo in seksualnim nagonom si pa sploh ne moremo več misliti odnosov: kajti vsako znanstveno delovanje izključuje afekte. — V naziranju o simboličnem pomenu duševnih manifestacij se skriva tudi nerazrešljiv logični kolobar (circulus vitiosus). Kajti kaj izpodriva seksualni nagon? Vendar duhovne sile, ki lahko vodijo vzgojiljive težnje »jaza«. — Iste sile, ki so povzročile izpodrivanje, pa naj bi bile potem tudi učinek izpodrivanja?! Da se izrazim v podobi: roditelj naj bi bil tudi rojenec!

5. **Njegovo edinstveno otroško psihologijo.** Vemo, da staro naziranje, ki smatra otroka za seksualno nevtralnega, ni povsem utemeljeno. Vendar je Freudovo pojmovanje otroške spolnosti silno pretirano. Otroka lahko dolži vseh mogočih in nemogočih nenravnosti le nekdo, ki otroka ne pozna. — In končno: kaj je uspeh praktične psihoanalize pri otrocih? Otrok izgubi vsako oporo in tudi ga notranje nič več ne ovira v borbi za nadvlado dobrega v sebi — kar najbolje dokazuje tragični slučaj Hug-Hellmuth, ko je komaj dorasel deček umoril svojo psihoanalitično svetovalko.

Odnosi med psihoanalizo in pedagogiko.

Kljub vsemu temu se moramo zavedati, da moramo biti psihoanalizi hvaležni za nekaj važnih spoznanj:

1. Tudi otrok ima seksualne doživljaje. Njegova »porednost« ni tako brezpomembna, ni tako »nedolžna«; iz tega sledi, da se mora vzgojitelj tudi spričo 3—5letnega otroka popolnoma obvladati; saj si mora biti v svesti, da ga tudi majhen otrok lahko razume.

2. Psihoanaliza nam je tudi poostrila pogled za ocenjevanje psihičnega stanja šoloobvezne mladine. V vsakem razredu je mnogo več nevrotičnih in psihopatičnih otrok, kakor smo navadno mislili. Tako deco mora učitelj razumeti in lahko se bo okoristil s tem ali onim migljajem psihoanalize. N. pr. dobro bo postopal, če bo zasledoval razvoj otroka nazaj do časa, ko še otrok ni pokazal nevrotičnih simptomov.

3. Dalje je psihoanaliza v mnogo bolj žarko luč pomaknila vzgojiteljeve odnose do gojenca, ki nanj vzgojitelj lahko močno vpliva. Vzgojitelji, ki trpe na katerikoli način radi svoje seksualnosti, lahko prenesejo marsikaj nezdravega na deco.

4. Teoriji o sublimiranju, ki je sicer v vsem obsegu ne moremo priznati, gre končno hvala, da sedaj bolj vidimo in razumemo razne pojave zrelostne dobe. Bahanje, podčrtano prikazovanje lastnih telesnih in duhovnih kvalitete, pretirano oboževanje »idealov« so brezdvomno zastrta seksualnost.

S tem pa je uporabljivost zamisli o sublimiranju spolnosti že izčrpana. Seksualni nagon ne izbira, saj mu je le do uzadovoljitve po partnerju drugega spola. Tako preprosto ponašanje prirodnega nagona pa nam še nikakor ne jamči, da se človeštvo tudi po svoji kakovosti ohrani in izpopolni. To omogoča samo ljubezen, ki jo vodijo duhovne vrednote. Doumevanje osebne vrednosti partnerja pa se pojavlja šele kakih 5 let po spolni dozorelosti. Potemtakem je biološko nesmi-

selno, če se mladostnik že pred tem časom seksualno udejstvuje. Usodna posledica takega ravnanja bi bila duševna zanemarjenost.

Ako dalje s Freudom sklepamo, da je ta duhovna ljubezen sublimirana spolnost — kako potem, da se pojavlja toliko pozneje? In slednjič: ta duhovni regulator spolnega nagona naj bi bil izpodrinjeni spolni nagon sam?! Zopet smo zašli v logični kolobar!

Nekaj ugovorov proti psihoanalitični praksi.

Freud se ni bavil s pedagogiko. To delo so prevzeli dr. Oskar Pfister in izdajatelji revije »Zeitschrift für psychoanalytische Pädagogik«. Vsi pritrjujejo psihoanalizi brezpogojno in zahtevajo, da se gojenec zaveda nezavednega seksualnega nagona. Ali pa je otrok tudi že npravstveno dovolj utrjena osebnost, ki lahko premaga seksualni nagon enostavno že s tem, da ga dvigne v zavest? Pfister je tega mnenja. Freud pa govori le o srečavanju teženj »jaza« in »seksusa« v zavesti, češ, le pod tem pogojem se lahko rešujejo zgodnji duševni spori; rešiti pa jih mora bolnik sam! Upravičeno se vprašamo: Ali razpolaga otrok tudi že z moralno silo, da lahko odloča v smislu etičnih zahtev? Ne bo li rajši in češče sledil seksualnim težnjam?

Dalje: Kaj vsebuje izpodrinjeni Ödipov kompleks? To, česar si nihče ne upa misliti, ker je najgrše, najostudnejše, kar bi si kak človek sploh mogel misliti. In to naj izvabimo iz otroka!? To je pa vendar že preveč. To se pravi, preuraniti naravni razvoj in pokvariti vso otroškost. In končno: Ako hočemo biti dosledni, bi morali zahtevati, da se razjasni seksualnost tudi pri dojenčku, da preprečimo nenravnost!

In kakšen smoter zasleduje psihoanalitična pedagogika? Po mišljenju psihoanalitikov prepaja vso psihoanalizo globoko etično načelo: psihoanaliza osvobodi človeka življenjske laži in seksualne sile se podrejajo npravstveni osebnosti in ji služijo. Toda vprašajmo se: Ali se nam zavestno sublimiranje res tako lahko posreči? (ali n. pr. zavestno lahko pretvorimo spolnost v kako umetniško delo?) — Sicer pa Freud o tem niti sam ni prepričan, niti tega ne namerava. Njemu kot predstavniku semitskega plemena je spolni nagon mnogo več kot arijcu; njemu je le do osvoboditve seksualnih sil, da se preprečijo nevroze.

Ekspressionistična pedagogika povojne dobe — ki je brezdvomno prepojena s psihoanalitičnimi nazori in ki se zavzema za popolno sprostitev vseh v otroku spečih sil ter pri tem zanika vsako avtoriteto — je povzročila v npravstvenem pogledu tako neoviranost v mladini, da je pedagogika zadnjih let napravila zopet energičen korak nazaj k avtoriteti.

Iz vsega kritičnega razglabljanja torej sledi: psihoanaliza nas je opozorila na marsikaj dobrega; vendar se moramo vselej zavedati, da napravimo manj škode, če je sploh ne uporabljamo kot pa, če jo prevzamemo nekritično.

Individualna psihologija.

Kratka karakteristika.

Medtem ko je psihoanaliza kavzalna, usmerjena v preteklost, je individualna psihologija finalna, usmerjena v prihodnost.

Tudi individualna psihologija dela le z nekaterimi osnovnimi pojmi (čut manjvrednosti, težnja po nadvladi, zajedniški čut) in teži za poenostavljenjem duševnega življenja.

Otrok, ki se čuti nesigurnega, lahko ubere v svoji težnji po uveljavljenju samega sebe (po nadvladi) dvoje poti:

1. Zaščiti se s sistemom psihičnih pripomočkov, da si ohrani priznanje in mesto, ki si ga je priboril.

2. Prikluči se človeški družbi, ker pričakuje od nje pomoč v borbi za obstanek.

Toda mnogi otroci, zlasti organsko manjvredni, razvajeni in osovraženi otroci in tudi taki, ki jih je pritisk okolice ali nepravilne vzgoje oropal poguma, krenejo v napačne življenjske smeri: ne najdejo več poti do zajednice, uveljavljajo se izven nje, da, v borbi proti njej. Njihova težnja po nadvladi se očituje v tako zvanem »moškem protestu« in v posebno za zrelostno dobo in za nerovznega (nevrotičnega) človeka značilnem »fiktivnem življenjskem načrtu« (im »fiktiven Lebensplan«).

Kritika posameznih momentov individualno-psihološke teorije.

1. O čutu manjvrednosti (inferiornosti). — Adler izhaja kakor Freud iz nervozne duševnosti. Vsaka nevroza se pričinja z močnim čutom manjvrednosti, nesigurnosti.

Napetost med čutom manjvrednosti in težnjo po nadvladi ne obstoja le pri organsko manjvrednih odraslih, nego tudi na zgolj duhovnem polju pri deci, ki je zaradi prepopustljive ali prestroge vzgoje zašla na napačne poti. Po Adlerju se pa čuvstva manjvrednosti sploh ne dajo preprečiti — tudi tam ne, kjer se drži vzgoja prave, srednje poti med pomanjkanjem ljubezni in razvajanjem — ker se čuti vsak otrok nasproti odraslemu manjvrednega — torej ima prav vsak otrok čuvstva manjvrednosti.

Posamezna Adlerjeva opazovanja so povsem pravilna. Kompleksi manjvrednosti in težnje po kompenzaciji, celo po prekomerni kompenzaciji so dejstva, ki nam jih nudi vsakdanje izkustvo. Toda teorije inferiornosti ne moremo brezizjemno raztegniti na vse otroke. Normalen, zdrav otrok nima čuvstev manjvrednosti. Vesel je v zavesti svojih sil in ne misli na bodočnost: saj se njegov svet bistveno razlikuje od sveta odraslih, ki je prepreden z raznimi vezmi (do cerkve, države, poklica, družine); otrok pa ni vezan: ne na vrednote, ne na zajednico. Celu večje vzgojne napake ga ne spravijo s tira, če je le vzgoja v splošnem pozitivna (torej: če le večno ne prepoveduje: »Ne smeš... ne boš...«). Hvala Bogu, otrok je toliko močen, da lahko tudi sam premaga življenjske težkoče; kajti končno lahko zagreši tudi najboljši vzgojitelj zdaj pa zdaj kako neumnost.

Ne glede na ta dejstva vsakdanjega izkustva je posplošenje čuta manjvrednosti tudi teoretično nevzdržljivo. Saj negativno doživetje ne more biti gonilna sila duševnega razvoja. Zanihanje osebne vrednosti (die Verneinung des Eigenwertes) nam ničesar ne razloži; zato moramo sklepati: čut manjvrednosti ni pravilno popisan ali pa — v naši duševnosti deluje druga, pozitivna sila.

Posplošenje čuta manjvrednosti zavaja individualne psihologe, da prihajajo do dvoje usodnih, napačnih sklepov: da zanikajo dednost in da predpostavljajo pri vsakem človeku, ki ni dosegel vzgojnega cilja, vzgojne pogoje. — Gotovo, vzgojne napake lahko močno ovirajo napredek, toda izkustvo nam ne dovoljuje, da bi vsak primer težke vzgojivosti smatrali za posledico organske manjvrednosti, za pomanjkanje ljubezni pri vzgoji ali za razvajanje.

Da bi individualna psihologija lahko motivirala zanikanje dednosti, posega za čudnimi ovinki:

Človek se krčevito oklepa teorije dednosti, da reši svoj ugled, da lahko svoje slabosti pred samim seboj opravičuje. — Vemo pa, da

ni le prirojenih razlik v nadarjenosti, nego da so lahko tudi posebnosti človeškega značaja po dednosti nujno določene. Če se razvije v otrocih, ki jih telesne hibe v njihovih kretnjah omejujejo, druga duševna struktura ko v zdravih, zakaj bi ne bil zdravi otrok drugačen od inferiornega prav zato, ker je zdrav? Da bi potemtakem naj ustrežala zdravemu telesu duševna razpoloženja kot zavest moči, pogum, zaupanje vase in v bodočnost, bolehnemu pa čuvstva manjvrednosti in strah pred zahtevami življenja?

Za razvoj značaja so odločilna že prva leta življenja, za to je odločilna celo že rana doba dojenčka. Že takrat se oblikuje po Adlerju vodilna črta za vse duševne manifestacije v življenju posameznika — ali v pravcu, ki pomeni priključitev na zajednico ali pa v smislu, ki nasprotuje skupnosti s človeštvom, v smislu, ki ga določuje težnja po nadvladi v borbi s čutom manjvrednosti. — Res je, da se značaj ne razvije šele v pubertetni dobi; vendar pa človek tudi ne oblikuje svoje duše le kot otrok ali celo kot dojenček, ko se kot individuj še niti ne more postaviti. Izkuštvona nauči, da vsaka življenjska doba primerno prispeva k razvoju osebnosti.

2. O težnji po uveljavljanju lastne osebnosti (Geltungsstreben). — Čutu manjvrednosti nasprotuje težnja po uveljavljanju samega sebe, težnja po nadvladi. Adler je ne opredeljuje, najbrž pa jo smatra deloma kot reakcijo na čut manjvrednosti, deloma kot stremljenje po oblasti (»Wille zur Macht« — Nietzsche!). »Moški protest« je po Adlerju le dostikrat se ponavljajoča posebna oblika težnje po nadmoči. Prvotna, bistvena gonilna sila vsega duševnega življenja torej ni čut manjvrednosti, temveč stremljenje po oblasti; čut manjvrednosti je negativen doživljaj, namreč pomanjkanje ugleda, veljave, strto stremljenje po nadmoči — ki ga skuša duševnost kompenzirati.

Ako se torej stvarno poglobimo v psihoanalizo in individualno psihologijo, opazimo, da priznava Freud spolnosti, Adler pa težnji po nadmoči neomejeno nadoblast nad vsemi psihičnimi doživljaji. Oba vidita v eni (čeprav vsak v drugi) sili povod vsemu duševnemu gibanju. Temu se ne smemo čuditi. Saj predpostavlja vsaka psihologija, ki hoče priti doživljajem do dna, eno temeljno pokretno silo.

3. O zajedniškem čutu. Težnji po nadvladi nasprotujoča sila je zajedniški čut. Zajednica je Adlerju le socialno-ekonomična skupnost, kakor jo poznata Marx in Engels, ne pa v duševnosti posameznikov temeljujoča povezanost. Njegova zamisel o zajedniškem čutu, ki pojmuje človeka le splošno (kot »Massenmensch«) ob istočasno predpostavljene težnji po nadmoči, ni vzdržljiva.

Vrednost individualne psihologije za pedagoško prakso.

Individualna psihologija pomeni vzgojeslovju brezprimerno več kot psihoanaliza. Individualno-psihološka teorija sicer sama sebi v marsičem nasprotuje, toda individualno-psihološka praksa je zelo obogatila naše pedagoško izkustvo, zlasti kar se tiče pravega razumevanja mladostnikov ter vodstva tako zvanih »težko vzgojljivih« otrok in vzgojnega posvetovanja, ki je z njim v najtesnejši zvezi.

Adler je popolnoma pravilno opazil, da je za razvoj značaja odločilen položaj v rodbini (v vrsti otrok), da imamo 3 tipe težko vzgojljivih otrok, dasi s tem še ne moremo tolmačiti vseh slučajev, ki se v njih pojavljajo vzgojne težkoče.

Pedagogika se je nadalje zelo okoristila z naziranjem o pomenu in o važnosti treninga ter z načinom, kako skuša individualno-psihološka praksa bodriti malodušneže, vlivajoč jim poguma v srce.

Posebno mnogo je prispevala individualna psihologija k razumevanju dozorevajočega mladostnika, ki ga vodi in nosi včasih nenasitljivo hrepenenje po uveljavljanju, h kateremu ga sili nepriznано spoznanje o lastni pomanjkljivosti; ne čuti se polnovrednega — in vendar bi tako rad nekaj pomenil! Ako bi ga vzgojitelj brezobzirno iztrgal iz njegovega sanjarjenja, bi lahko zakrivil živčni polom. Pedagog ima pozitivno nalogo, da takega otroka počasi in ljubeče zopet privede v resnično življenje.

Pedagoški problemi seveda tudi s temi važnimi spoznanji še niso izčrpani. Ratke, Basedow, Komensky so prav tako mislili, da so našli edino zveličavno metodo — in vendar temu ni bilo tako. Tudi Adler je ni odkril; kajti ni metode, ki bi jo mogli za vse uporabljati. S tremi pojmi se vsi življenjski pojavi ne dajo obrazložiti do kraja in to tem manj, ker tudi smoter individualne psihologije ni jasen: saj vsebuje še nerešeno nasprotje med samozavesnim človekom — gospodovalcem (Herrenmensch) in racionaliziranim povprečnim, splošnim človekom (Massenmensch).

Katero psihologijo naj torej pedagog uporablja, da ne bi zašel v enostranosti? Kajti enostranske so individualna psihologija in psihoanaliza, pa tudi Sprangerjeva vrednostna psihologija (Wertpsychologie) in Wundtova eksperimentalna psihologija.

Vzgojitelj se bo lahko okoriščal le s karakterološko usmerjeno psihologijo, ki se pogloblja v duševna doživlja in ki se vselej ozira na 3 momente:

1. V vsakem človeku sta vsebina in oblika doživljaja neoločljivo združena.

2. Vsakega človeka vežejo goni in vodijo vrednote.

3. Vsak človek lahko uresničuje te gone in vrednote le v okviru svoje osebnosti, t. j. na način in po izbiri, ki zavisita od njegove lastne osebe; kajti nihče nima sposobnosti in smisla za vse.

Če uvažujemo te vidike, lahko pravično ocenimo različne psihološke struje sedanjosti: Kar je dobrega v njih, bomo upoštevali, njihove hibe pa bomo odklonili.

Dodatek uredništva.

V zvezi z gornjim poročilom opozarjamo na sledeča dela dr. O. Tumlrza, ki lahko služijo za poglobitev v mladinoslovje:

Dr. O. Tumlrz: Die Reifejahre. I. del. 1927. J. Klinkhardt, Leipzig. 176 str. Din 108—.

— Die Reifejahre. II. del. 1932. J. Klinkhardt, Leipzig. 160 str. Din 116—.

— Einführung in die Jugendkunde. I. del: Die geistige Entwicklung der Jugendlichen. 1931. J. Klinkhardt, Leipzig. 359 str. Din 190—.

— Einführung in die Jugendkunde. II. del: Die geistige Bildungsamkeit der Jugendlichen. 1927. J. Klinkhardt, Leipzig. 300 str. Din 170—.

Casopis: Vierteljahrsschrift für Jugendkunde. Izdajata dr. O. Tumlrz in dr. F. Sander. J. Klinkhardt, Leipzig. Letno 10 mark.

Druga dela:

— Pädagogische Psychologie. J. Klinkhardt, Leipzig. 364 str. Din 288—.

— Die Kultur der Gegenwart. 1932. J. Klinkhardt, Leipzig. 266 str. Din 172—.

Vse v »Popotniku« navedene, ozir. priporočene knjige in revije priskrbi tudi knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

Stupanova Milica:

Razredni razgovor in spise v službi individualne psihologije.

(Konec.)

V izgradnji sanj, v posameznostih se nam kažejo vse posebnosti tistega, ki sanja, tako da lahko iz sanj sklepamo na marsikatero posebnost značaja. Ker sanjajo slaboumni otroci prav malo, skoraj nič, sklepajo iz tega, da sanjajo otroci tem bolj živahno in pogosto, čim bolj so duševno razviti. Sicer pa še ni dognano, zakaj sanjajo nekateri ljudje tako pogosto, drugi pa spet zelo poredkoma. V smislu izsledkov individualne psihologije lahko sklepamo, da sanja prav malo tisti človek, bodisi odrasli, bodisi otrok, ki se pri vsaki zadevi takoj odloči in se svojega sklepa tudi trdno drži, ki noče samega sebe nalagati in prevariti, ki ni toliko čustven, da bi pri njem lahko čustvo premagalo razumsko mišljenje. Ljudje, ki jih vodi bolj čustvenost kakor pa logično sklepanje, sanjajo bolj pogosto. Verjetno je tudi, da sanja človek bolj pogosto takrat, kadar se nahaja v takem življenjskem položaju, v katerem se ne počuti dobro, iz katerega si želi izhoda in da takrat, kadar je zadovoljen, kadar ne čuti niti potrebe, razmišljati o drugih življenjskih prilikah, miruje tudi v sanjah.

Kakor pri odraslih, tako je tudi pri otrocih dolžina sanj zelo različna. Pri enem bomo našli zelo kratke, kar odločne sanje, drugi pa sanja vedno primeroma zelo dolgo in zamotano. Najbrže ima tisti, ki je podzavestno že bolj odločen, kako bi rad ravnal, krajše sanje kakor tisti, ki si še sam ni na jasnem, katero pot bi rad ubral.

Če razmišljamo o sanjah sploh, pridemo do zaključka, da sanja samo tisti, ki ima kake težave, ki se muči s kakim vprašanjem, pa podzavestno občuti, da z vsem tem v bedečem stanju ne bo mogel vsega opraviti in zato razmotriva še v sanjah naprej. Če vemo to, lahko tudi iz otroških sanj marsikaj sklepamo. Otroku lahko očitno ali pa neopazno pomagamo, da pride do zadovoljivega zaključka, da reši ono vprašanje, s katerim se zavestno ali podzavestno bavi, sam v sebi tako poljno, da bo za njega in za njegovo bodoče življenje najbolj prav.

Da spoznam sanje svojih učenk, sem nekoč napeljala razredni pogovor na človekove sanje. Iz razgovora, ki je bil zelo živahen, je bilo razvidno, da se že otroci zelo zanimajo za vprašanje sanj. Nato so tudi pisale o svojih sanjah, ker sem jim rekla, da so sanje vedno zelo zanimive in da bi me zato zanimalo vedeti, kaj vsaka sanja. Ker sem med razgovorom zvedela, da so že v lanskem šolskem letu pisale spis »Moje sanje«, sem jim prav lahko rekla, da naj letos rajši napišejo spis »Kaj najbolj pogosto sanjam?«, ker sem vedela, da bom potem zvedela več, kakor če mi otroci opišejo samo ene poedine sanje.

Tudi ti pismeni sestavki so bili izredno zanimivo gradivo za spoznavanje učenk. Ker ni prostora, da bi jih več omenila, naj sledi tukaj samo spis deklice Z., o kateri je bilo že prej govora. »Največkrat sanjam o strahovih. Sanjam tako neumne sanje, da me je potem strah in si ne upam niti pogledati izpod odeje. Ravno včeraj sem sanjala, da so se odprla vrata in je stopil v otroško sobo morilec in da mi je odsekal glavo. Nekateri pravijo, da se sanje uresničujejo. Jaz mislim, da je to prazna vera. Moja mama mi vedno pravi, da pridejo sanje od nemirnega spanja.«

Mislim, da potrjujejo sanje te deklice tako točno ono, kar smo lahko čitali iz njenega najstarejšega spomina in iz njenih poklicnih želja, da bi bilo odveč, jih še natančneje razčlenjevati. Potrdile so mi neizpodbitno, da je to zapostavljen otrok, ki se čuti vedno kakor v sovražni deželi, da je zato treba z njim posebno previdno in ljubeznivo ravnati. Tega sem se potem tudi vedno držala, dasi je bilo včasih težko, ker je bil to izredno živahen in glasen otrok in sem zato pogosto

čula mnenje drugih, da bi jo bilo treba prijeti z bolj strogo roko. Tudi gospodu dr. Ozvaldu, ki je ob koncu šolskega leta kratko opazoval moje učenke, se je zdela ta deklica preživahna in je bil istega mnenja, kakor vsi drugi, da bi jo bilo treba brzdati. Dosegla sem pa vsaj, da je v šolo zelo rada hodila, medtem ko se je v prejšnjih letih tudi šole bala. Nekega jutra so mi ostale učenke rekle, da je ne bo v šolo, ker jo je oče preveč natepel. Ko smo s poukom že začeli, je pa vseeno prilezla v šolo, dasi je mati ni hotela pustiti.

Marsikateri učitelj bo oporekal, da je možno sklepati iz sanj na otrokov duševni stav, ker nam otrok najbrže ne bo vedno podal točnega opisa svojih sanj, ampak jih bo morda po svoje spremenil, jim kaj pridejal ali pa kaj izpustil itd. Temu se lahko do neke meje izognemo, ako napeljemo otroka čim bolj neprisiljeno na razgovor o njegovih sanjah. Ako pa se bo učitelju kljub temu zdelo, da je ta ali oni otrok sanje po svoje izpremenil, morda hote, da se dela lepšega, morda nehote, ker je od otrokovih sanj po noči do njegovega sanjarjenja po dnevi le kratek korak, ni to nič hudega. Take sanje, ki jih otrok sam po svoje spremeni, bodo učitelju lahko prav tako služile kot gradivo za spoznavanje otrokovega duševnega stava, kajti pri otrocih je, kakor omenjeno, zelo ozka zveza med sanjami po noči in med sanjarjenjem po dnevi. Saj je oboje še pri odraslem človeku tesno zvezano, tembolj pa še pri otroku. Pri nekaterih otrocih, ki imajo zelo živahno domišljijo, je ta zveza včasih tako tesna, da delujejo sanje tako rekoč še po dnevi naprej, tako da izvira iz tega tudi vrsta otroških laži, ker ne loči otrok svojih sanj po noči in svojega sanjarjenja po dnevi od vsakdanjega resničnega življenja.

Zato je za učitelja važno, da se dokoplje tudi od te strani v otrokov duševni stav, da se zanima tudi za to, o čem sanjari otrok po dnevi. Tudi to mu lahko povedo otroci pismeno, če morajo namreč s spisom odgovoriti na vprašanja kakor »O čem sanjarim včasih po dnevi?« — »Kaj si včasih mislim?« — »Kdaj bi bil zadovoljen?« — »Kako si predstavljam srečno življenje?« itd. ali pa tudi, če sestavijo sami pravljice, povestice itd. in jih napišejo. Ker pa je tako dnevno otroško sanjarjenje navadno bolj zapleteno in ga je težje opisati, otroci pa še navadno niso dovolj spretni v pismenem izražanju, je bolje, če to učitelju povedo ob primerni priliki ustno, pri razrednem razgovoru, pri slučajnem zaupnem pogovoru učitelja s posameznim učencem itd. V našem razredu imamo navado, da skrbijo med ročnim delom učenke same za primerno duševno razvedrilo. Včasih so pele, navadno so pa čitale ali pripovedovale pravljice, povestice itd. Pri tem se mi je nudila najlepša prilika, poizvedeti o tem dnevnem sanjarjenju učenk. Zato sem napeljala včasih učenke na to, da so namesto povestic in pravljič, ki so jih čitale v knjigah, pripovedovale take, ki so si jih same izmislile in sestavile, razgovarjale smo se tudi, česa si katera želi itd.

Tudi dnevno sanjarjenje posameznih otrok se zelo razlikuje med seboj. Pri enem otroku bo našel učitelj, da se pri tem bavi samo s seboj, s svojo lastno osebo. O takem otroku lahko potem sklepa, da nima privzgojene zadostne mere socialnega čustvovanja in da se zato zanima vedno predvsem zase. Drug otrok pa bo vpletal v svoje dnevno sanjarjenje vedno starše, brate, sestre, součenke itd., kar je znak, da ima več smisla za kontakt z drugimi. O otroku, ki bo govoril vedno samo o denarju, ki si ga bo čezmerno želel, bo lahko učitelj sklepal, da je to otrok, v katerem se je pod vplivom nepravilne vzgoje zelo močno razvilo čustvo manjvrednosti, ki si želi denarja kot oporo, ker misli, da brez denarja ne bo ničesar dosegel. Ta želja pa zadobi spet drugo lice, ako si želi otrok denarja predvsem zato, da bi pomagal komu drugemu iz stiske. Otrok, ki bo v svojem dnevnem sanjarjenju vedno govoril o sebi ali o kakem drugem majhnem bitju, ki premaga večje, ga osmeši itd., je prav gotovo otrok, ki čuti nekoliko svojo manjvrednost in se hoče vsaj v domišljiji maščevati nad svojo okolico s tem, da znižuje veljavo odraslih, jih poniža in osmeši.

Naj še pripomnim, da je učenka Z., ki sem jo vzela že prej kot primer, sestavljala vedno povesti, v katerih je kar mrgolelo strahov, razbojnikov, otrok, ki se izgubijo in jih potem drugi mučijo, odsekanih glav itd. Njene povesti me niso presenetile; po tem, kar je povedala v svojih sanjah, sem pričakovala nekaj sličnega, zato mi je tudi njeno dnevno sanjarjenje samo potrjevalo sliko, ki sem si jo ustvarila o njenem življenjskem slogu.

Tudi iz raznih drugih razgovorov lahko zve učitelj podrobnosti o duševnem stavu svojih otrok. Tako n. pr. sem se pred leti na podeželski šoli razgovarjala z otroki o tem, kaj je bilo najhuje v njih mladih življenjih, kaj jih vedno znova pretrese, kadar se spomnijo na to. Dobila sem zelo različne, a sila zanimive odgovore. Neka majhna deklica n. pr. mi je povedala, da se ji je zdelo najbolj hudo takrat, ko so jo starši vzeli s seboj v mesto, a se je slučajno izgubila. Neki deček je rekel, da mu je bilo takrat najhuje pri srcu, ko je pri tepežu doma ubil šipo v oknu. (Prav gotovo je imel prestroge starše.) Drugi je spet izjavil, da je bil najbolj nesrečen takrat, ko so starši prodali zadnjo in edino kravo iz hleva. Tretjemu se je zdel najhujši tisti trenutek, ko ga je nabodla krava na roge. Itd. Te dogodke so mi otroci tudi napisali.

Važno in zanimivo študijo za onega, ki jih zna prav čitati, nudijo tudi ustni ali pismeni odgovori otrok na razna druga vprašanja, n. pr. »Česa se najbolj veselimi?« — »Česa se najbolj bojim?« — »Moje igre in igrače« itd.

Seveda se ne bodo vedno ujemale vsi drobci o duševni sliki, ki jih bo dobil učitelj pri posameznih odgovorih. Včasih si učitelj kljub največjemu naporu ne bo mogel ustvariti pravilne slike o življenjskem slogu kakega otroka, ker bo prvi drobec kazal v to smer, drugi v ono, tretji pa spet nekam drugam. Na srečo se pa baš pri težko vzgojljivem otroku, pri katerem je najbolj potrebno, da spoznamo njegov duševni stav, navadno vse posameznosti še precej točno ujemajo, kakor sem to skušala dokazati na zgoraj obravnavanem primeru. Iz vseh takih drobcev, ki bodo včasih morda zelo neznatni, če jih bo učitelj znal pravilno združiti, si bo v večini slučajev prav lahko sestavil pravilno sliko o otrokovem življenjskem slogu, kar je posebno važno takrat, kadar gre za težko vzgojljivega otroka. Kadar bo pa dodobra spoznal duševni stav svojih učencev, bo tudi spoznal resničnost onega dognanja, ki ga je postavila individualna psihologija kot sad dolgotrajnega, natančnega proučevanja otroške duševnosti: Vsak otrok občuti izredno živo svojo lastno nemoč in slabost, svojo odvisnost od odraslih, saj je res vedno najmanjši, vsak mu sme ukazovati, vsakega mora ubogati, pri nekaterih otrocih, ki so najbolj zapuščeni, je še celo tako, da jih sme skoraj vsak, ki se mu ravno zljubi, že kar pretepati. Ako je vzgoja nepravilna, se razvije pri otroku iz tega občutja lastne nemoči že kar občutek manjvrednosti, tak otrok postane nesocialno bitje, težko vzgojljiv otrok.

Temu bo pritrnil vsak odrasli, če se bo spomnil svoje lastne mladosti — in pravijo, da je slab vzgojitelj tisti, ki se ne spominja svoje mladosti. Vsak se bo prav gotovo spomnil, da ni bilo vse tako lepo in prijetno v mladih dneh, kakor to slika potem človek rad v zrelih letih, da je prestal kot otrok marsikatero skrb in težavo, da je imel bridke ure po krivdi odraslih. Te nemoči otroka, ki rodi v otroški dušici prav pogosto čut manjvrednosti, se je često dotaknil Ivan Cankar, med mlajšimi pa jo posebno rad opisuje Ludvik Mrzel. (Glej zbirko njegovih črtic »Luči ob cesti« in njegovo posmrtnico Franu Milčinskemu v »Našem rodu« 1932/33, št. 2, str. 44.)

Da je težko vzgojljiv otrok v večini slučajev tudi slab učenec, je jasno, kajti le socialni čut, ki ga baš manjka težko vzgojljivemu otroku, omogoča razvoj vseh duševnih zmožnosti. Ra z u m se bolje razvija pri otroku, ki ima večjo mero so-

cialnega čuta, ki ima zato več stikov z drugimi, ki pojmuje in sklepa tako kot pojmujejo in sklepajo drugi. *O p a z o v a n j e*, ki je osnova vsega duševnega razvoja človekovega, je prav tako socialno opravilo, ker nas združuje s sočlovekom. Zato tudi zloben, torej nesocialen človek, ne gleda rad drugemu v oči. Kdor je nesocialen, vidi manj kakor drugi, ker slabše opazuje, ker ga vsi drugi ne zanimajo. *G o v o r* se tudi razvija vzporedno z zajedniškim čuvstvovanjem. Otrok, ki ima pomanjkljiv socialni čut, ima pogosto tudi pomanjkljive govorne zmožnosti, n. pr. jeclja, se otročje izraža itd. in ima zato tudi težavnejšo življenjsko pot.

Ako hočejo starši preprečiti, da bi se razvil njih otrok v težko vzgojljivega otroka, morajo hoditi pri vzgoji vedno zlato srednjo pot. Ako so z otrokom preveč strogi, ako občuti otrok premalo ljubezni okoli sebe, mu s tem samo privzgoje občutek manjvrednosti, ker se otroku vedno nekako zdi, da je v sovražni deželi. Ako so pa z njim čezmerno, do pretiranja nežni in ako ga preveč razvajajo, mu lahko prav tako privzgoje občutek manjvrednosti, ker postane otrok preveč odvisen od svoje okolice, ker je potem prav tako nesposoben za življenjski boj kakor zastavljeni in osovraženi otrok.

Pri šolski vzgoji pa ni niti potrebno, da iščemo zlato srednjo pot. V šolski vzgoji je vedno najuspešnejša ona pot, ki se drži skrajne desnice, ona, ki pozna samo zelo veliko ljubezni. Z ljubeznijo bo učitelj najlepše vodil one otroke, ki jih je domača vzgoja zapostavljala, ker potem vsaj v šoli ne bodo imeli občutka, da so v sovražni deželi. Z ljubeznijo bo pa učitelj tudi najlepše vodil one, ki so od doma razvajeni, ki uživajo doma toliko ljubezni, da imajo radi preobilice te dobrote tudi otežkočeno življenjsko pot, saj bi bilo najslabše, ko bi začel učitelj pri razvajenih otrocih s strogim nastopom. S tem bi dosegel samo, da bi ga tak razvajan otrok popolnoma izločil iz svoje miselnosti in morda sploh zasovražil šolo.

To pot, pot vseobjemajoče dobrote, ljubezni in razumevanja je našel že prej vsak pravi vzgojitelj, z ljubeznijo in toploto je privedel težko vzgojljivega otroka, izgubljeno ovčico razredne zajednice zopet na pravo pot. A našel jo je samo podzavestno, le tipaje je uganil, katero pot mora nastopiti. Zato je mnogo bolje, da vidimo pot jasno pred seboj, da jo osvetlimo z žarko lučjo izsledkov individualne psihologije, ker bo potem mnogo težje, izgrešiti pravo pot pri vzgojnem postopanju.

Grožnja.

V mestnem parku grozijo matere svojim otrokom s »paznikom«, po mestnih ulicah s »stražo«, druge zopet z »dimnikarjem« ali s kakršnimsibodi drugim »bav-bajem«, ki da se bo takoj pojavil, da porednega otroka natepe ali vgrizne ali vzame s seboj (v resnici pa se seveda to ne zgodi) itd. — Da, celo s »šolo« in z »učiteljem« se grozi malemu paglavcu v predšolski dobi, kakor da bi učitelj bil tisti »hudobec«, ki hodi venomer s palčico okrog in vsakega majhnega poredneža takoj našeška. Ni nič čudnega, če potem taki otroci s strahom pričakujejo, da pride prvi šolski dan. — Najslabše pa je to, da vzgojitelji s takimi nepremišljenimi grožnjami popolnoma izpodkopljejo svojo avtoriteto, ker se vendar grožnja nikoli ne uresniči. Tako postanejo otroci potem še manj ubogljivi.

Vzgojitelj naj bi po možnosti sploh ne uporabljal groženj. Če pa že to kdaj stori, potem mora tudi skrbeti za to, da grožnji sledi dejanje. — Seveda se lahko primeri, da učitelj povsem mirno zagrozi otroku za kak pregrešek s kako določno kaznijo. — V ostalem pa je vsaka »prazna grožnja«, ki izvira samo iz nepreudarnosti in brbljivosti, le izraz pedagoške nemoči, slabosti in nesposobnosti. (Dr. I. Prüfer.)

Adamič Arnošt:

Fotografija v delovni šoli.

Ne vem sicer, kako daleč smo v tej smeri, a če me vse ne vara, je ostalo pri zamisli, ki je bila sprožena lansko leto v Mariboru. V »Življenju in svetu« sem sicer zasledil nekaj sestavkov- v katerih je avtor g. K. skušal načeti to vprašanje z nekaterimi nasveti o izgradnji fotografske kamere, z navodili popolnoma tehničnega značaja, kar vse je pa od naše delovne šole komaj »a«.

Namen delovne šole ne obstoja v tem, da bi si otroci gradili fotografske kamere sami (in s takimi izdatki praznili žepce svojih staršev, ki bi že samo radi tega zavzeli proti temu sovražno stališče), tudi ni v tem, da bi postali ne vem kakšni umetniki v fotografiji, kajti to je treba pribiti takoj v začetku: v delovni šoli ne more biti fotografija nikdar sama sebi namen.

Koliko si pa smemo obetati od fotografskega aparata, ki smo ga s skromnimi sredstvi, brez potrebnega strokovnega znanja izdelali v šoli? Saj ima še aparat naravnost iz tovarne premnogokrat toliko hib, da je delo z njim prava muka. Pa ni treba, da so to ne vem kakšne velike hibe: prav v tistih malih nedostatkih tiči največ neuspehov.

In dalje: kakšni pa bodo fotografski izdelki s takimi aparati? Ali ne bomo že v kali zadušili vsakega veselja za ta lepi in poučni sport, ki ga vestni amater lahko razvije do najvišje stopnje popolnosti, do prave umetniške kakovosti?

In dalje: premore vsaj majhen odstotek naših učencev potrebna denarna sredstva? Saj je znano, da je fotografija draga zabava.

Iz povedanega lahko posnamemo že pri površnem razmotrivanju, da v tem pravcu ne bo šlo udejstvovanje učitelja-amaterja.

Ne rečem: samotorni izdelki fotografskih kamer nam lahko služijo v fizikalnem pouku, kjer je treba razumeti osnovne pojme optike in kemijskih učinkov svetlobe, odnosno reakcije drož, ki jih porablamo pri fotografiji. To bi bilo pa že vse, kar bi opravičevalo samostojno gradnjo fotografske kamere. Vse drugo, in to je šele glavno, bo pa ostalo solidni kameri v rokah učitelja-amaterja, katerih je med nami že precejšnje število. Njim je predvsem namenjen ta sestavek, a drugim v pobudo.

V trenutku, ko si predstavljamo učitelja s kamero, obdanega z rojem radoznale dece, se nam nujno vsiljuje vprašanje: Kakšna ekspedicija bo to?

Odgovorov je lahko mnogo in zato bo prav, če si podrobneje ogledamo vse neštete možnosti, ki so na razpolago kultiviranemu učitelju-fotografu, kajti učitelj mora biti predvsem spreten fotograf z dobrim okusom in mora tudi vedeti, kaj hoče in koliko lahko dožene.

Prvi pomladanski dan! Z malo četico bomo napravili izlet v najbližjo okolico. Saj je res skoro nemogoče, odgovarjati na stotine vprašanj malih radovednežev. Ta vidi metulja in hoče vedeti njegovo ime, pa odkod je, čeprav je to gotovo že slišal v šoli. Taka je pač ta naša ljuba deca! Vsak se zamakne v nekaj in bi vedel o tem povedati neznansko dolge povesti za več let nazaj. Ta stric je rekel to, oni pa kaj drugega, Bog se usmili! Tega zmoti cvetka, onega ptič, tretji ves umazan privleče neznano rudnino, ki se slednjič izkaže za nekaj čisto navadnega. In tako gre ta ljuba vojska v solčni dan, vidi tisoč stvari in prav toliko jih zopet pozabi. Nobene koncentracije.

Prišli smo v ravnico, vso pokrito z zvončki. Trudni odgovarjanja, hop, postavimo aparat na stojalo in zdaj so že okoli z odprtimi ustmi. Saj je vendar rastlinska ura, jim dopovem. Zanimanje raste samo po sebi. Vsa vprašanja so bolj usmerjena. Nekateri svetujejo posnetek male skupine v travi, drugi hočejo zvončke s čebulico, tretji, da bi bilo zanimivo kar od daleč, da se vidi, kje, v kakšnem svetu in v kakšni družbi se nahajajo.

Vsak hoče nekaj prispevati k bodoči sliki. Nikdar in nikjer ni primernejši čas in prostor za tako razlago kakor v prasvojski naravi.

Moderni rastlinoslovec se ne vpraša več samo: katero rastlino imam pred seboj, temveč preiskuje sožitje rastlinja v družbi ali rastlinskih zajednicah, kakor n. pr. močvirje, travnik, poljano, listnati gozd itd.

Pri takem modernem raziskovanju ne moremo pogrešati fotografije kot dokazila in ilustracije. Z njo povečamo zanimanje naše mladine, ono nam služi kot nenadomestljiv pripomoček koncentracije pouka pod milim nebom.

Menim, da je povsem nepotrebno še posebej povedati, da nam bo fotografska kamera služila skoro pri sleherni vrsti pouka. Na ta način si lahko v doglednem času ustvarimo neprecenljive zaklade iz domače okolice, ki nam bodo služili kot izvrstno sredstvo pri pouku, saj bo z vsakim posnetkom zvezan dovršen del najintimnejšega sožitja. Naj spomnim samo na posnetke, ki jih hrani vsak človek v svojih albumih: do najmanjše podrobnosti nam ostane za vse življenje v spominu, kaj smo ob tej priliki doživeli, kaj je rekel ta ali oni, vsa okolica se nam je vtisnila v spomin, celo na vreme in dnevni čas se bomo domislili. To psihološko dejstvo je baš pri tovrstnem pouku največje važnosti. Če bomo pustili deco, da nam bo sama določila način snetja, odbrala prostor, aranžirala posnetek, smo lahko prepričani, da bo vsak učenec našel v snimku tudi del samega sebe, saj je sodeloval in soodločal.

O načinu, kako postopati v čisto tehničnem smislu, mora biti vsak, ki se bo lotil tega posla, seveda dobro poučen. Saj izhaja toliko odličnih fotografskih listov, ki stalno prinašajo sestavke, da ni tu mesta za tako razpravljanje. Opozoril bi samo na to, da naj bo fotografska kamera opremljena s svetlojako lečo, prav tako je treba uporabljati ortochromatske, močno občutljive plošče, ker pri posnetkih finega rastlinja malokdaj naletimo na vreme, ki bi dopuščalo dolgotrajno osvetljenje. V drugih primerih, kakor je reprodukcija šolskih strokovnih izdelkov (črtežev, diagramov, risb itd.), nismo vezani ne na eno niti na drugo.

Prav lepe zbirke »fotografiranega« listja je mogoče sestaviti brez aparata. Mislim kopiranje posušenih listov naravnost na svetločutni dnevnučni papir. Posušeni list položimo na omenjeni papir, čezenj položimo čisto steklo in kopirni okvir zapremo. Ko smo to dovolj časa izpostavili solncu, dobimo na papirju negativni odtisk lista. Tega na znani način fiksiramo, posušimo in ponovimo postopek, to pot z negativnim odtisom, ki nam da naravne odenke. Na isti način si lahko napravimo fotografije finih ročnih del, sploh vsega, kar je v zadostni meri prosojno.

Prekoračil bi namen tega članka, če bi se hotel podrobneje spuščati v vsa mogoča področja, kjer se more s pridom uporabljati fotografska kamera v delovni šoli. Iznajdljiva glava bo že našla toliko, da tega nikdar ne bo mogoče izčrpati. Zbirko bi seveda prav lahko pomnožili in obogatili z zamenjavanjem po šolah.

Drugi problem, pred katerim si bomo belili glave, je pač finančni. Ta je v današnjih revnih časih skoro nerešljiv. Da bi učitelj zalagal sam, je brezumno in nihče tega ne bo zahteval od njega. Lokalni činitelji imajo dosti skrbi z našo stanarino, da se ne dotaknem drugega. Do malih izjem tudi otroci nimajo denarja. Dokler se ne bodo zboljšali mizerni časi, menda sploh ni misliti, da bi v tem pravcu dosegli kdo ve kaj zavidanja vrednega. Torej kaj?

Kakor toliko drugih stvari, je tudi to odvisno od naše dobre volje. Pravi fotograf- amater bo zdaj pa zdaj žrtvoval kako ploščo in bo združil koristno s prijetnim. Pri snemanju bo zasledoval predvsem svoje amaterske ambicije in bo skušal nalogo, ki si jo je zastavil skupaj z otroki, rešiti obenem tako, da bo imela tudi zanj iz čistega amaterskega vidika pomen. Torej se bo omejil na delo v naravi in bo pustil drugo ob strani. Če bo na ta način večkrat v letu poglobil svoj pouk, bo

to za naše prilike zadostovalo. Materialno žrtev bo doprinesel pa na račun svoje ljubiteljske strasti. To ne bi bilo pretežno.

Če bo pa hotel kateri učenec kopijo, bo moral pač prinesiti potrebno odškodnino, in če bi jih bilo več, jih boš morda naučil, kako je treba kopirati itd., pa ti bodo odvzeli precej dela. Pri tem boš vzgojil bodočega amaterja, kar mu bo le v korist, in s tem si opravil dvojno delo.

Kadar se bodo pa izboljšale razmere, menda ne bo pretežno, dobiti nekaj dinarjev v ta namen, saj bi potem ostalo vse v šoli. Iz boljših negativov bi lahko izgotovili za skioptični aparat dobre diapozitive, ki bi odlično služili pri pouku. Sicer pa si lahko prihranimo to delo, ki je precej drago, ker si je mogoče nabaviti episkop, ki projicira v poljubno velikost vsako sliko, celo predmet, kar je velike važnosti.

Upam, da sem s temi vrsticami dovolj očrtal pomen fotografskega aparata v delovni šoli na eni strani, na drugi strani pa pokazal na zmotnost, da bi naši otroci izdelovali aparate sami. Ako pa bi se to komu ljubilo, naj poizkusi, in če ima res dovolj denarja, še posebno; v splošnem bomo pa odklonili stremjenja nepoučenih krogov, da bi se naj mi spuščali v take eksperimente, ki bi koristili kvečjemu in najbrž le tovarnam s fotografskimi potrebščinami.

Češki film „Pred maturo“.

Že dolgo je, odkar smo videli »Vzgojitelja Lanovca« na deskah mariborskega teatra. Ta čas pa sučejo po bioskopih najnovejši češki film »Pred maturo«. Ne mislimo sicer delati reklame za tonfilmsko industrijo in produkcijo, vendar smo dolžni, zabeležiti ta posrečeni film tudi na tem mestu, ker nam prikazuje v nepristranski luči sistem srednješolske vzgoje ter humor in tragiko osmošolcev pred maturo.

Glavni osebi v tem pedagoškem filmu sta profesor Kleč in osmošolec Šimon. Kleč je namreč profesor matematike in glava mu je polna logaritmov. Osmošolec Šimon študira noč in dan, medtem ko gledajo njegovi sošolci za dekleti in si pišejo prva zaljubljena pisma med seboj. Profesor Kleč je matematik in matematika mu je vse... Plaho se stiskajo gimnazijci pred njim in pred njegovim katedrom, kadar odpira svoj notes, kjer ima vsak dijak svoj tesno odmerjeni prostor. Profesor Kleč hoče namreč rešiti vsak problem z logaritmičnimi tablicami, zato pride v tragične konflikte ne samo s svojimi osmošolci, da celo tudi s kolegi v zbornici ob konferenčnih sejah. Proti vsemu pričakovanju vodi profesor Kleč svoj razred na majniški izlet v strnjenskih vrstah. Ko se dijaki zabavajo in ko gledajo za svojimi licejkami, sedi Kleč sam pri svoji mizi in prebira zadnjo številko »Vestnika čeških matematikov«. Na zletu nastanejo drobni incidenti, ki jih pozneje rešuje profesorski zbor. Šimon dobro ve, da bo padel pred maturo iz matematike, zato stiska v žepu ukraden revolver, ko se mu lomi kreda na tabli in pred prof. Klečem, ki drži že ozko odprti notes pred seboj. Šimon je padel..., zato beži iz razreda v smrt... Kleč za njim, da mu iztrga iz rok revolver, čigar krogla pa po nesreči zadene — Kleča samega. Šimon na policiji, Kleč v bolnici... Šimona izkličijo. Končno ozdravi nesrečni profesor, ko Šimon rešuje najtežje naloge na — drugi gimnaziji. Profesor Kleč je spoznal, da pota vzgoje in življenja niso zapopadena v logaritmičnih tablicah in kvadratnih korenih, temveč na dnu globin človeškega srca...

Profesor Kleč je prav za prav tragična oseba in žrtev znanosti v pedagoškem poklicu, ki mora nositi ljubezen in dobroto vsem mladim ljudem. Samo kdor sam kaj daje, ima tudi pravico, jemati in terjati svoj del...

Upajmo, da ni več tako številno Klečevo sorodstvo med nami!... —Až.—

Pred vseslovanskim kongresom za proučavanje otroka.

V dneih 29., 30. in 31. oktobra 1933 v Brnu v ČSR.

Lansko leto v februarju je objavila naša poluradna novinarska sporočevalnica Agencija Avala vest, da se v Brnu v ČSR pripravljajo na prvi vseslovanski kongres za proučavanje otroka. Vest je zabeležil tudi naš »Popotnik«. Od prvih vesti, ki so šle v svet pred dobrim letom, pa do danes, so se listi, predvsem seveda oni v ČSR, o velikem znanstvenem dogodku v Brnu precej razpisali. Pisec teh vrst, litijski učitelj Župančič, je zainteresiral za brnski kongres že tudi širšo javnost v naši ožji domovini z nekaterimi poročili v dnevnem časopisju, predvsem v »Jutru«, koder je zlasti intervju s predsednikom kongresa, dr. Rostoharjem, nudil precej vpogleda v vse kongresne priprave.

Pedološki kongres,

Naslov naše razprave domala točno očrtava zadeve, ki jih bo obravnaval kongres: proučavanje otroka. Uvodoma omenjamo, da bomo v tem članku često navajali tudi češka ali splošno uveljavljena imena. Češka predvsem iz razloga, ker se bo pretežni del referatov prednašal v češčini, raba izrazov na tem mestu pa ima namen, dokazati v mnogih primerih podobnost naših in čeških nazivov. Le takrat, ko bi bilo to potrebno, bomo zaradi lažjega razumevanja v pripombah zabeležili tolmačenja.

Naslov brnskega pripravljalnega odbora, ki tudi kakor naše zaglavje tolmači dodobra glavni namen kongresa, se glasi: *Pripravný výbor V. sjezdu pro výzkum dítěta v Brně.* (Sirotce ul. číslo 7. Psychologický ustav prof. dr. Rostoharja). Ta bo rade volje dal vsakomur ev. potrebna pojasnila, kolikor jih ne bo razvidnih iz tega pisanja ter jih tudi ne bo dobil pri kongresnem poverjeniku za našo banovino, univ. prof. dr. Karlu Ozvaldu, Ljubljana, Streliška ulica 19/I.

Tolmač: sjezd — shod, sestanek, v tem pomenu kongres.
výzkum — raziskava, izsledovanje, proučavanje.
ustav — zavod,
n. pr. učiteljsky ustav — učiteljišče.

Oba do sedaj navedena naziva, naš in češki, pa sta dokaj široka in predolga. Zato ima znanost o vedi proučevanja otroka, o skrbi za njega duševni in telesni blagor dokaj krajši naziv: *pedologija*.

Moja matura pade v julij leta 1919. Pa me ni prav nič sram, ko priznam, da nisem v času študija na učiteljišču nikoli slišal te besede. Pozneje, ko sem se že kot učitelj pričel sam baviti s pedagoškimi zadevami temeljiteje, sem menil, da sem morda preslišal kdaj to besedo, ko sem še sedel v šolskih klopeh. Prelistal sem verno vse stare šolske preparacije, pobrskal takratne učne knjige, pa nisem našel ničesar. Še celo Herget, ki smo ga v onih letih najbolj uporabljali, ne beleži izraza *pedologija*.

Da se o razlagi navedenega pojma poučim od »avtoritete«, sem se obrnil na tovariša, ki je stopil pred maturitetno komisijo kaki dve leti za menoj, kasneje pa je dovršil še pedagoško visoko šolo. Izraza »pedologija« mi ni obrazložil točneje, pač pa ga je pričel svetliti — po svoje; češ:

pes (pedis) je latinska beseda, pomeni nogo. (Točno!) Noga pa je telesu temelj, osnova. Pedologija je torej osnovni, temeljni nauk vzgojeslovja.

Seveda se je moj sobesednik zaletel... pa ga je spodneslo tako kot onega jezikoslovca, ki je hotel tolmačiti izvor besede *d a v e k* iz korena: *daviti*...

Pa naj posežem še po naslednji, pravilni izpeljavi.

Pedagogika — vzgojeslovje,
pedologija — mladinoslovje.

Oboje je izpeljanka grške besede pais = otrok.

Pedologijo nazivamo posebno vzgojeslovno panogo, ki nas uči o duševnem in telesnem blagru našega deteta in druží širok krog znanstvenikov: pedagogov, sociologov, zdravnikov, kriminalistov na skupnem poprišču.

Za ta pojem imajo Srbohrvatje izraz: vaspitanje deteta, Nemci: Kinderforschung.

O dosedanjih češkoslovaških kongresih.

Kongresi imajo namen, da povzdignejo z osebnimi stiki izmeno nazorov posameznih znanstvenikov: Pedologi so se zbrali že nekajkrat k skupnim pomenkom, kjer proučujejo telesno in duševno življenje otroka. Psihologi in biologi so prišli namreč do spoznanja, da je otrok bitje svoje vrste, ki se ne ujema z življenjskimi pojavi odraslega človeka niti kvantitativno niti kvalitativno. In taka dognanja razširjajo na skupnih osebnih sestankih.

V CSR obstoja že od l. 1921. »Društvo za proučevanje otroka«. Od ustanovitve pa do danes so imeli že več kongresov; prvi in drugi pedološki kongres sta bila v Brnu, kjer je sedež imenovanega društva, zadnji kongres pa se je vršil v Bratislavi. Tam je bilo sklenjeno, naj bo 5. češkoslovaški kongres (to je letošnji) ob enem I. slovanski kongres za proučevanje deteta.

Sklep bratislavskega češkoslovaškega pedagoškega kongresa pred leti je bil veliko priznanje kolegija znanstvenikov tamošnjemu predsedniku »Društva za proučevanje otroka«, univ. prof. dr. Mihajlu Rostoharju, našemu ožjemu rojaku, doma s Krškega polja na Dolenjskem. O njem pa bom spregovoril podrobneje v posebnem odstavku.

O letošnjem kongresu.

Podroben pregled seznama udeležencev na letošnjem kongresu kaže prav zanimivo in poučno sliko. »Stalni pripravljalni odbor« je pozval na kongres strokovnjake pedološke znanosti vseh slovanskih narodnosti. To bo gotovo ena najlepših manifestacij kulturnega sodelovanja vseh slovanskih narodov. Največ referentov bo seveda iz vrst domačinov, poljski znanstveniki so že prijavljeni, zastopane bodo vse njihove univerze. Mnogo obetajo tudi ruski znanstveniki in pričakujejo vsi, da bodo zlasti slednji presenetili udeležence kongresa z uspehi lastnih pedoloških izsledovanj.

Seveda bo sodelovala tudi naša država. Naš rojak dr. Rostohar je kot predsednik stalnega »Pripravljalnega odbora« stopil v stik z znanstveniki v vseh naših treh kulturnih centrih. Za slovenski del države je kongresov pooblaščenec univ. prof. dr. Karel O z v a l d, ki bo prevzel tudi predavanje, v Zagrebu zastopa brnski odbor univ. prof. dr. B a z a l a, v Beogradu pa ministerialni inspektor, gospod R a m a d a n o v i ć.

Brnski kongres je gotovo nad vse pomembna prireditelja zlasti s slovanskega stališča. Slovani naj pokažemo prav zdaj po osvobojenju svojo kulturno orientacijo in svoje kulturne sile. Slovanska pedagogika se naj postavi na lastne noge in naj ne hodi več slepo za drugimi narodi in pobira drobtinice njihovega kulturnega dela.

Pedološki kongres v Brnu pa naj bi bil prvi korak k samostojnemu kulturnemu ustvarjanju s sodelovanjem vseh slovanskih narodov. Saj baš skupno delo na skupnem kulturnem polju ustvarja tudi enodušno voljo do skupnega svobodnega življenja, kar je in ostane najvišji politični cilj vseh prepričanih Slovanov.

Kaj zanima posamezne narode.

Kljub temu, da je letošnji kongres izrazito slovanski, se ga bodo udeležili znanstveniki ostalih narodnosti. Najavljeni so že zastopniki francoske, nemške, belgijske, angleške in ameriške vede.

Znanstveniki slovanskih narodov si lahko poljubno izbirajo teme. Češko-slovaški znanstveniki so se zedinili, da se bodo njih predavanja tikala dveh temeljnih vprašanj:

- I. Telesna in duševna struktura otroka ob vstopu v šolo.
- II. Pubertetna doba.

Iz seznama teh predavateljev je razvidno, da so Čehoslovaki vneti zastopniki avtonomne vzgoje in da polagajo največjo važnost na teoretske osnove vzgoje otroka.

Ekscerpti predavanj bodo preloženi v vse glavne jezike in objavljeni v posebnih kongresnih izveštjih. Zato bodo lahko sledili kongresu vsi navzoči.

Poljaki so po svetu najbolj zasloveli v pedopsihologiji po Fotejkovi in obračajo še danes glavno pozornost pedopsihološkim vprašanjem.

Rusi se pa zanimajo najbolj za psihotehnična vprašanja, t. j. za vprašanja, koliko posamezne duševne funkcije in lastnosti usposabljaajo mladino za ta ali oni poklic. Po prijavih predavateljev iz Jugoslavije pa je soditi, da se naši znanstveniki najbolj zanimajo za vprašanja nenormalnosti, pa tudi nadarjenosti otroka. (Primerjaj k tej trditvi zlasti odstavek o dr. Ozvaldu.)

Definitivna lista predavateljev kongresa seveda še ni znana. Pri rokah pa imam prvi osnutek predavanj, kakor jih je pripravljajalni odbor že postavil na dnevni red. Te objavljam v češkem izvorniku.

Predavateljski program češkoslovaških znanstvenikov.

A. Zak elementárni třídy:

- I. Somatologický profil žáka elementárni třídy: ... univ. prof. Hora.
- II. Psychologický profil žáka elementárni třídy: ... univ. prof. dr. M. Rostohar.
 - a) Myšlení: Dr. Vanek.
 - b) Dětská řeč: univ. prof. dr. Fr. Travníček.
 - c) Grafické projevy: strok. učít. Češka.
 - d) Dětská hra: ravnateljica Kričhova.
 - e) Dětská pohádka: prof. Knečna.

III. Psychologické zaklady výchovy a vyučování:

1. Psychologické základy prvouky: prof. Strnad.
2. Psychologické základy čtení: univ. prof. dr. M. Rostohar.
 - a) Metodika elementárního čtení: strok. učít. Kreutzova.
 - b) Slabikáře: prof. Kubálek.
3. Psychologické základy počtu: Dr. Ryšavy.

B. Puberta ve světle pedologickeho vyzkumu.

- I. Psychologie a biologie puberty:
 - a) mutace hlasu u puberte: Med. univ. dr. Kutvirtova,
 - b) chrupu v pubertě: univ. prof. dr. Fr. Bažant.
- II. Psychologický profil puberty a metody jejího vyzkumu: prof. dr. Robert Konečný.
 1. Puberta a myšlení: univ. docent dr. Uher.
 2. Esteticke projevy puberty:
 - a) umelecke projevy puberty v šaceni a ozdobe vlastního těla: strok. učít. Křema;
 - b) kresliřské a maliřské projevy puberty: strok. učít. Češka-Simsa;
 - c) literární projevy puberty: prof. dr. Krejčová;
 - d) taneční projevy puberty: vztah puberty k tanci: strok. učít. Pavlovska.
 3. Nábožanske projevy puberty, projevy puberty ve formách náboženství jake pusobi puberta: prof. dr. Vodnařík.
 4. Puberta ve společenskem chování. Typicke formy společenského chování v puberte.
 5. Mravní projevy puberty. Typicke pubertní formy mravnosti: dr. Heršanova.
 6. Puberta a zločinost: a) Vztah puberty k zločinosti: univ. prof. dr. Lany.
 - b) Zločinne formy pubertní zločinosti: dr. Ráliš.
 7. Puberta a prostitute: polic. svetník Šnajdr.
 8. Puberta ve hře. Jak se projevuje ve hře — jaké hry jsou nejoblíbenější — jak určité hry nabyvají zvláštní formy vlivem puberty: docent dr. Horálz.
 9. Pubertní láska — projevy pohlavní lasky v puberte: dr. Uher.
 - a) erotické projevy v pubertě L. Kempny,
 - b) pohlavní projevy v pubertě: L. Kempny.

10. Puberta a volba povolani: prof. dr. Chmelař.
 11. Puberta a škola: docent dr. Uher.
 12. Puberta a pohlavni nemoce: univ. prof. dr. Tryb.

Podčrtavamo zanimivo okolnost, ki je razvidna iz pravkar citiranega, šele delnega programa znanstvenikov iz CSR, da so predavatelji iz vrst univerzitetnih profesorjev, zdravnikov, sociologov, sodeluje pa tudi visok policijski uradnik in mnogo strokovnih učiteljev. Vsekakor je zanimivo, da je precejšen odstotek sodelujočih — ženskega spola.

V laže umevanje programa, iz razlogov povedanih uvodoma, priobčenega v originalu, prinašamo za težje umljive izraze naslednji

Tolmač:

Zak — dijak, učenec	společnost — družba
třída — razred	společenske — družabno
reč — govor	chování — občevanje
projevy — pojav	mravní — moralni, нравni
hra — igra	vztah — odnos, razmerje
pohádka — pravljica	určiti — določiti
zaklad — temelj	láska — ljubezen
vychova — vzgoja	pohlavní — spolni
vyučování — pouk, poučevanje	nemrav — nespodobnost
čtení — čitanje	nemoc — bolezen
počtu — računanje	nemocenský — bolezenski
ve svetle — v luči	volba — izbira
vyzkum — raziskovanje	povolani — poklic
tanec — ples	a — (veznik) ter, in.
náboženske projevy — verski pojavi	

Podrobnosti organizacije kongresa.

Kongres se bo vršil v dneh 29., 30. in 31. oktobra t. l. Češkoslovaška vlada si je v svesti, da je dobro organiziran mednarodni kongres velike važnosti za ugled domače države. Tak kongres pa je važen tudi s stališča napredka domačega šolstva. Znanstveni izsledki učenjakov imajo velik vpliv na izobrazbo učiteljstva vseh strok in s tem posredno na povzdigo šolstva in narodove vzgoje. Zato bo češkoslovaška vlada podprla kongres moralno in gmotno. V pripravljalnem odboru kongresa so visoki državni funkcionarji, predvsem oni iz šolskega ministrstva.

Brnski stalni pripravljalni odbor, ki prireja kongrese praviloma vsako tretje leto, pa ima posebno zaslombo v županu g. Karlu Tomešu, ki je iskren prijatelj Jugoslovanov, in poznajo njegovo dobrohotnost tudi moji stanovski tovariši, člani UPZ, ki so bili ob pevski turneji po CSR v Brnu res kakor med brati. Plemenito srce župana Tomeša pa poznajo zlasti naši študentje, ki se šolajo na brnskih visokih šolah, predvsem v tekstilnih strokah.

Do kongresa nas loči še več kot dobra polovica leta, pa je delo pod vodstvom samega župana Tomeša razdeljeno v naslednje odseke: 1. stanovanjskega, 2. prehranjevalnega, 3. razstavnega, 4. ekskurzijskega.

Cene, ki jih je pripravljalni odbor učvrstil, bodo omogočale udeležbo tudi prijaviteljem iz držav z nizko valuto. V domačih, lepo urejenih zavodih je poskrbljeno za skupna ležišča. Do 10 postelj v eni sobi.

Cena za prenočišča:

- v zavodih: 4—5 Din za noč in posteljo,
 v hotelih: 30—45 Din za noč in posteljo,
 v privatnih stanovanjih: ca. 20 Din za noč in posteljo.
 Skupnih prenočišč bo na razpolago ca. 800.

Prehrana:

- I. skupina: 8— Din — juha, meso, 2 prikuhi,
 II. skupina: 10— Din — juha, pečenka, 1 prikuha, močnata,
 III. skupina: 12— Din — juha, pečenka, 1 prikuha, močnata, črna kava.

Zajutrak v kavarnah za običajno ceno (4—5 Din).

V menzah enoten, obilen obed po 6—7 Din.

Večerja: Pečenka s prikuho 9—10 Din.

Železniške ugodnosti.

Pripravljalni odbor je že dosegel za vse udeležence 35% popust na češkoslovaških železnicah. Za slovanske goste pa hoče izposlovati 50% popust.

Kakor znano, so večje skupine ekskurzistov deležne železniškega popusta tudi v Avstriji. Udeleženci take »Gesellschaftsreise« imajo 30% popust.

Pripravljalni odbor pa želi, da se udeleži kongresa čim več udeležencev iz Jugoslavije. Za te bo rezervirano tudi precejšnje število brezplačnih prenočišč — poleg drugih ugodnosti — v Masarykovem zavodu.

Razstava.

Ob priliki brnskega pedološkega kongresa se bo vršila zanimiva razstava, ki naj prikaže tipične pojave iz otroškega življenja. Za ureditev vseh priprav deluje že razstavni odbor, ki že pridno zbira ves material. Kakor obetajo, bo razstava pomemben dogodek, kakršne v takem obsegu še ni bilo.

„Ekskurzije“.

Marsikateri udeleženec kongresa bo prav rad izrabil ugodno priliko in se malce razgledal po domovini naših severnih bratov. Za izvedbo cenениh krožnih voženj je določen poseben ekskurzijski odsek, ki daje vsa potrebna pojasnila. Z nasveti pa bo rad pomagal naš Putnik ali pa češkoslovaški »Čedok«. V primeru zadostnih prijav pa bo gotovo rad pomagal tudi naš Ekskurzijski odsek JUU.

Dr. Mihajlo Rostohar — predsednik vseslovanskega pedološkega kongresa.

Predsednik vseslovanskega kongresa je predsednik stalnega pripravljalnega odbora, univ. prof. dr. Mihajlo Rostohar, direktor psihološkega inštituta v Brnu, ki je ta inštitut tudi sam ustanovil in je — gotovo nad vse zanimivo! — edini te vrste v vsej državi.

Prof. Rostohar je učenec slavnega lipskega psihologa Wundta, ki je — kakor znano — prvi postavil psihologijo na eksperimentalno podlago. Že kot docent češke Karlove univerze v Pragi je dr. Rostohar ustanovil l. 1912. psihološki inštitut, ki je bil prvi na čeških visokih šolah. Kaj je zaneslo našega znanstvenika v Prago? Mladi doktor filozofije se je obrnil na priporočilo dunajskega vseučiliškega profesorja Friderika Jodla v Prago, kjer se je seznanil s tedanjim profesorjem filozofije, Tomažem Masarykom.

Vsekakor je nad vse častno za našega Rostoharja dejstvo, da ga je prav dr. Masaryk pozneje habitiral na češki univerzi.

Dr. Rostohar pa se je pričel udejstvovati tudi v političnem življenju in je stopil na čelo narodno-radikalne struje. Kasneje ga najdemo tudi med najbolj vnetimi poborniki za slovensko univerzo.

Prof. Polec je v spomenici ljubljanske univerze poudaril, da je bil dr. M. Rostohar ideolog, t. j. duševni voditelj in stvaritelj naše ljubljanske univerze.

Prof. Rostohar se danes vneto udejstvuje kot znanstvenik in kot javni delavec med severnimi brati. Je med najagilnejšimi voditelji brnske Češkoslovaške - jugo-

slovanske lige, o njegovem znanstvenem delovanju pa najbolj izpričujejo dosedanji in pa letošnji kongres.

I. slovanski kongres je ne samo njegova ideja, temveč tudi v glavnem njegovo delo. Tudi celotni načrt kongresnega programa je njegov.

Že na IV. kongresu so dr. Rostohar in njegovi učenci vzbudili splošno pozornost s svojimi predavanji. Zato mu je kongres soglasno poveril priprave za veliko slovansko kulturno manifestacijo, za I. slovanski pedološki kongres.

Dr. M. Rostohar — naš dolenski rojak.

Dr. Mihajlo Rostohar, ta zanimiva znanstvena osebnost, ki stoji na čelu slovanskega kongresa, je naš ožji rojak. Rodil se je l. 1878. v vasi Brezje pri Leskovcu v Krškem srezu. To je v tistem predelu Krškega polja, koder se vrše vsakoletni kmečki shodi, ki jih obiskuje naše ljudstvo od vsepovsod.

Ljudsko šolo je obiskoval Rostohar v Leskovcu, kamor je imel od doma polurno pot. Po končanih študijah ga je l. 1914. zatekla svetovna vojna kot docenta na praški univerzi. Bil je 4 leta v svetovni vojni, nato pa ga je domovina poklicala v koroško legijo. Kot nadporočnik pa je ob prevratu zaprisegel 300 slovenskih rezervnih oficirjev na prapor Jugoslavije.

Pri dr. Karlu Ozvaldu.

Poverjenik brnskega kongresnega odbora za področje naše banovine je univerzitetni profesor dr. K a r e l O z v a l d, ki ga že desetletja vidimo na čelu vseh pedagoških pokretov med Slovenci. Prav zadnje čase je dopolnil 60. leto in so ta dogodek obenem z njegovimi lepimi življenjskimi uspehi podčrtali tudi listi naše stanovske organizacije JUU. Dr. Ozvald zavzema pomembno mesto v Slovenski Šolski Matici, ki ji tačasno predseduje.

Gotovo je dr. Ozvald eden najbolj poklicanih, da stopi kot reprezentant slovenskih znanstvenikov v krog kongresnih predavateljev v Brnu. Na povabilo odbora je načelno pristal na sodelovanje in si je izbral za svoj referat »R i s a r s k a nadarjenost otroka v predšolski dobi«, kakor mi je to pravil dr. Rostohar že v velikih počitnicah v svojem počitniškem paradizu na Goleku.

*

Z namenom, da ga povprašam za nekatere podrobnosti, sem se oglasil pri dr. Ozvaldu na njegovem domu. Stanuje v Streliški ulici, v tistem okolju okrog cerkve sv. Jožefa, koder je nastala v zadnjih letih veriga ličnih vil. Profesorja sem našel doma, v sobici, obrnjeni na jug. Skozi megleno dopoldne so se odražali polmlečni žarki mladega pomladnega solnca.

Udarjal je v tipke pisalnega stroja. Prešla sva takoj na pomenek.

»Da, o umetniško nadarjenih otrocih v predšolski dobi hočem govoriti...!«

Poklical je iz sosednje sobe malega Marijančka, ki še ne pohaja v učilnico, pa je že ves poln učenosti.

In kako zna mali ljubeznivček risati!

Njegov papaček je postavil pred me visok kup Marijanovih umetnin. Res zanimiva pojava je mali šestletnik. Pravi tip otroka, ki se stalno vzdržuje v družbi odraslih — zato malce »staroveden« — in je za vse lepo zelo dojemljiv.

Ze pred leti, ko je dobil v roke prvič svinčnik in papir, se je poizkušal s čečkarijami, ki so imele kmalu jasne konture. Fantiček riše vlake, avte, živali... Prerisuje tudi ilustracije — saj ima zato dovolj prilike na umetniških originalih, ki vise v delovni sobi njegovega očeta. Poizkuša pa se v ilustrativnih kompozicijah že tudi sam. Zadnjič so se pomenkovali o Cankarjevem delu »Na klancu«. In Marijanček se je postavil: po svoje je ilustriral, kar je čul.

Kar je pri njegovih risbah tembolj zanimivo, je to, da riše tudi perspektivno. In to celo — dobro! Za primero omenjam njegov — avtobus. Tam mimo hiše vozi potniški avtobus v Hruško, fantiček ga opazuje dnevno skozi okno. Gre in ga nariše — s ptičje perspektive in ga tudi točno pobarva. Uporablja namreč tudi barve: svinčnike in v zadnjem času vodne. Prav vneto pa lepi tudi podobe iz barvastih papirjev.

Zato si je izbral dr. Ozvald za brnski kongres predavanje z že naznačenim naslovom. Podati hoče zanimiv primer mladega razgibanca, ki se mu že v predšolski dobi močno izraža smisel za risanje in čigar intelektualni razvoj kaže prav zanimive pojave.

O mladem Marijančku pa sem izvedel še več zanimivih podrobnosti, zlasti z njegovega risarskega področja. Postavil se je celo kot portretist: naslikal je svojo malo prijateljico, s katero se igrata. In zanimivo: portret je še dokaj podoben originalu. Ko je bil na počitnicah na Sv. Višarjih, je za spomin skiciral znamenito božjo pot. In ob priliki počitniškega izleta je vzbudil nekeje njegovo pozornost sv. Florijan, ki gasi požar. Seveda je lantič ta prizor obnovil ob prvi priliki, ko se je povrnil v Ljubljano.

Kakor za risanje, pa kaže mladi starovednik izredno zanimanje tudi za druge predmete: rad računa, že tiska črke, ne da bi ga k temu kdo posebej navajal, ima izrazit posluš in rad poje. Vse svoje opravke v navedenih panogah pa smatra za resno delo in se res vneta zatopi v svoje posle. V otroški vrtec ne hodi, zato vpliva nanj zgolj domače družinsko življenje in nehanje.

Slovenski predavatelj bo doprinesel prav gotovo mnogo k spoznavanju umetniško usmerjenih otrok predšolske dobe. S tem bo dr. Ozvald utrdil ponovno svoj renomirani glas kot znanstvenik in bo tudi dostojno rešil čast svojih rojakov.

Zemljepisna skica ČSR in Brna.

K popolnosti slike bi vsekakor spadalo, da v glavnem očrtam zanimivosti Brna in češkoslovaške republike sploh, kolikor to zanima izletnika, ki hiti v bežnem tempu do svojega cilja. Vsak tak naš Ahasver ima pač željo, da na poti odpre čimbolj uho in da nudi očesu čim več hrane. Odveč bi bilo naštevaje zanimivosti, ki jih nudi novo okolje, ko zapustiš mejnike nad Mariborom in stopiš z rdečo knjižico v svet. Podrobno prikazovanje vsega, kar bo nudilo potovanje po bratski državi, ne spada na to mesto, vendar bo vsakdo prepričan tako, kakor je bil pisec teh vrst vedno, ko je odhajal z domovine severnih bratov prepoln vtiskov: **C e h o s l o v a k i s o m e d S l o v a n i n a p r v e m m e s t u !**

V ostalem pa lahko nudijo vsakomur, ki še ni pogledal v mlado, procvitajočo republiko, dovoljno opore razni vodniki in pa propagandni priručniki, ki jih lahko dobiš v pisarni našega Putnika ali pa ti jih na željo naroči ljubljanska Učiteljska knjigarna, oziroma njena mariborska podružnica.

S sprednjimi zaznamki nisem imel namena, nuditi kakega posebnega razglabljanja. Opozoriti sem hotel le na bližajoči se brnski kongres z namenom, da vzbudim zanj zanimanje širšega kroga učiteljske javnosti. Naj ne gre važna pedagoška prireditev mimo naših vodilnih činiteljev, ki jim je mar pravilna orientacija našega šolstva.

Saj smo vsi prav radoznali v zadevah pedagoških razmotrivanj. Spominjam le, s kako vnemo smo sledili pred leti obravnavam treh nemških pedagogov o delovni šoli. In naša agilna mariborska »Pedagoška centrala« je povedla že več učiteljskih skupin na Dunaj ogledovat tamkajšnje šolske pridobitve, in so se ekskurzisti vsikdar s pridom vračali na delo med šolske stene.

Skrajni čas pa je, da usmerimo svoje poglede še dalje na sever, med brate Čehoslovake. In letošnji jesenski kongres, ki bo zbral k skupnemu delu vse slovanske znanstvenike-pedologe, naj vzvalovi tudi hotenje naših pedagogov, da bodo s skupnim delom prispevali in čim več pripomogli k zgradbi velike slovanske kulture, za nas edine rešiteljice.

Češkoslovaški tovariši se že leto dni pripravljajo na skupni zbor v Brnu. Organizirali so skupne hranilnike z majhnimi mesečnimi vložki, ki bodo do oktobra narasli tako, da bodo brez ovir lahko pohiteli na kongres v slovansko Meko. Še je čas, da se pripravijo na pot tudi naši, ki naj dokažejo s svojo navzočnostjo, da smo od Urala do Triglava živi organizmi na deblu slovanske skupnosti — za napredek in prosveto!

Černej Ludovik:

Spomini in izkušnje.

(Nadaljevanje.)

5. Gimnazijska leta.

Ne spominjam se jih rad, kajti bila so to tri tako rekoč izgubljena leta mojega življenja, leta nevarnih mladostnih blodenj. Sprejemni izpit v nemškem jeziku sem napravil z lahkoto. Takrat še ni bilo slovenskih vzporednic. Spominjam se še širokovratnega Pohorca, ki je navduševal svojega čokatega sinčka: »Le kor-r-rajža! Le kor-r-rajža!« Pa ni nič pomagalo, ker ni imel podlage. Mi vadničarji pa smo bili dobro podkovani. Bil sem toliko nadarjen, da bi bil lahko dovršil gimnazijo. Razmere, ki sem živel v njih, pa so bile take, da so mi ubijale vse veselje do študija. Predvsem sem kot dvoživka — tu stanovanje, drugod hrana — zamujal mnogo dragocenega časa. Zena mojega brata je bila silno čudna ženska. Bog ji odpusti, kakor sem ji že davno odpustil jaz! Nobenega sorodnika ni marala, niti lastnega očeta. Jaz sem ji bil naravnost trn v peti. Brat je hodil po kupčiji in ga dostikrat ni bilo doma. Ob takih dnevih me je zadržavala svakinja po cele ure ter me odvrčala od učenja z raznim potrebnim, a še večkrat nepotrebnim delom. Navadno sem ji moral prinašati vodo. Vodnjak je bil na ulici in vedno sem se bal, da bi me videl kak součenec ali celo profesor. V začetku sem bil neroden in sem se včasih ves polil, a končno sem postal tak vodonosec, da bi bil lahko tekmoval z najspretnjšo služkinjo. Ljudje, ki so me opazovali, so se kar čudili, kam neki znosim toliko vode. Svakinja mi je nastavila navadno na dvorišču pred kuhinjo eno samo veliko kad. Nosil sem in nosil, a kad ni hotela biti nikdar polna. Opazil sem, da mi dobra svakinja krade vodo. Ko sem odšel na ulico, je hitro zajela in napolnila vse druge posode. Nekoč sem zopet neusmiljeno nosil vodo. Preračunil sem, da bi morale biti že davno polne vse posode, kar jih je bilo pri hiši. Skril sem se za steno in pokokal. Svakinja je priskočila, zajela vodo in jo vlila v — kanal! Tedaj sem odložil posodo in rekel: »Za izpiranje kanala pa res nimam časa!«

Nekoč me je poslala svakinja s samokolnico po premog v glavno ulico. Bil sem že kot deček prepričan, da delo ni sramota, toda — bal sem se. In ko sem zagledal nekega svojega profesorja, sem spustil samokolnico in pobegnil. Sreča je bila, da je poslala svakinja za menoj našega mesarskega pomočnika, ki je našel samokolnico. Zvečer pa je bilo namesto večerje osoljenega zmerjanja in očitanja, da si ne zaslužim hrane.

Svakinja mi je hotela navesti tudi raznih grehov, ki jih nisem bil imel niti v mislih. Tako je n. pr. trdila, da kadim cigarete in diham nato v steno, da bi ne opazila. Končno sem si kupil cigareto, jo skadil v potu obraza, dihal nato v steno ter povpraševal tovariše, ali se res nič ne duha. Pošiljala me je vedno v najoddalnejše gostilne po vino, pa trdila, da sem popil nekaj vina in prilizil vode. Ker mi ni bilo za vino, sem ga končno kupil nekaj manj, pritočil vode in si prihranil nekaj krajcarjev. Pa je šlo! Imel sem vsaj zadoščenje, da me ne zmerja svakinja krivično. Tako se uče mladi ljudje!

Ker je brat želel, da bi postal tudi jaz mesar, je rad videl, da sem moral včasih ves prosti popoldan vrteti veliki brusni kamen. Pomagal sem mu tudi goniti iz okolice živino. Tako sem izgubljal največ prostega časa in zanimanje za študiranje.

Ko se je moja gospodinja preselila v drugo, udobnejše stanovanje, sem dobil za sestanovalca realca svojih let. Bil je dober dečko, a strasten kvartalec. Naučil me je več iger, pa sva kvartala včasih pozno v noč. Nikdar nisem pozneje več srečal tega tovariša. Mislim pa, da je svoje življenje — zaigral.

V hiši, kjer smo stanovali, je bilo mnogo fantov, deloma starejših od mene. Sprejeli so me z veseljem. Kmalu so me zvalili v neko skrivališče, da bi me uvedli slovesno v svoj krog. Tam sem videl tako gnusne stvari, da sem z grozo v srcu pobegnil. Starši, ki pošiljajo svojo nepokvarjeno mladino v mesto, niti ne slutijo, kakim nevarnostim jo izpostavljajo. Dostikrat uniči kak izprijen tovariš neizkušenega mladega človeka za vse življenje duševno in telesno. Da se dogaja to tudi od brezvestnih gospodinj samih, o tem so pisali že drugi. Z veseljem torej pozdravljam domove za mladino, priporočam pa voditeljem tem večjo pažnjo.

V šoli so mi svetovali, naj izpremenim stanovanje. Prišel sem k neki rodbini k tovarišu, ki je bil zelo priden in je danes visok dostojanstvenik. Na hrano sem še vedno hodil k bratu in zato ni bilo zame več prave pomoči. Tretje leto sem se zopet preselil k prejšnji gospodinji. Proti koncu sem se spoznal z nekaj starejšim, na videz čednim mladeničem, ki je trdil, da študira privatno. Pravil je, da stanuje pri svojem stricu, nekem visokem uradniku. Bil sem večkrat v njegovem dragoceno opremljenem stanovanju, a nikdar nisem videl strica ali kakega drugega človeka.

Nekoč smo bili tamkaj štirje dečki, pa nam je pripravil naš gostitelj — grampampoli. Takrat sem bil prvokrat v življenju pijan. Pozneje se mi je pripetilo to pač malokdaj.

V tem času je zbolela moja mati. Zdravniki so izjavili, da je izgubljena. S to obsodbo sem izgubil popolnoma tla. Ker sem vedel, da bi pomenila materina smrt konec mojega šolanja, sem se končno vdal svojemu tovarišu, ki mi je vedno prigovarjal, naj izstopim iz šole. Nekaj tednov pred koncem šolskega leta sem res dal gimnaziji slovo. Še danes se čudim, da niso zahtevali v šoli nikake izjave mojih staršev ali vsaj gospodinje. Izročili so mi na mojo besedo odhodnico. Doma nisem nič povedal. Odhajal in prihajal sem redno vsak dan s knjigami in nihče ni vedel za moje poti. Odslej sva bila z omenjenim tovarišem nerazdružljiva. Potikala sva se v učnem času po okolici, streljala s flobertovko vrabce, lovila ribe itd.

Ob koncu šolskega leta sta mi napravila dva druga prijatelja za doma izpričevalo, ki je še dokaj dobro »izpadlo«.

O svojem tovarišu bom povedal še nekaj v naslednjem članku.

Tukaj naj omenim samo nekaj profesorjev in součencev na gimnaziji, ki še žive v mojem spominu.

Za razrednika sem imel v prvem in drugem razredu mladega človeka, ki je bil baje velik umetnik-goslač. Morda je bil res dober — godbenik. Bil je hud Nemec in strašno strog. Moj ožji rojak, kojega ime se je končalo na er, je napisal svoje ime na zvezek ar. Razrednik je smatral to za hudo politično pregreho. Zdelal je uboega fanta in pritiskal nanj tako, da je moral pobegniti v Ptuj.

Vsi smo se tega profesorja zelo bali, samo neki mestni fantalin ni imel pred njim pravega respektja. Kot Slovenec bi bil gotovo že davno zletel iz gimnazije, ker pa je bil pristno nemške krvi, je imel naš razrednik z njim nepojmljivo potrpljenje. Opozarjal ga je neštetokrat, naj ne bo tako otročji ter mu zagrozil, da mu bo sicer tako zagodel, da bo pomnil vse žive dni. Vsi smo radovedno pričakovali, kaj neki bo. Ko se je fantič nekega dne zopet poigraval, ga je poklical profesor pred oder, segel v žep in izvlekel nekaj v papir zavitega. Dejal je slovesno: »Tole sem kupil za vas!« Komaj je imel fant stvar v rokah, je odvil papir ter držal — lesenega konjička, ki je imel namesto repa piščalko. Profesor je bil mnenja, da se bo zasmehovani sesedel radi sramote, pa se je grdo zmotil. Dečko se je nasmejal, pa rekel: »Ali je res, gospod profesor? O hvala vam lepa! Krasna živalca! Hvala lepa!«

Pa je začel piskati na vse pretege. Ves razred v smeh! Razrednik je menjaval vse barve, kakor puran. Izvlekel je razrednico in začel v njo pisati, pa zopet črtal in jo vrnil v miznico. Dolgo je trajalo, preden je nastal v razredu zopet mir. Tista ura je bila seveda izgubljena. Naš razrednik pa si je sam gotovo zapomnil uspeh svoje posebne vzgojne metode za vse svoje življenje.

Spominjam se častiljivega profesorja zemljepisja. Bil je menda rojen Čeh. Silno strog je v razburjenosti vedno ponavljal: »A sie — a sie — a!« Toplega ni bilo nič v njem.

Profesor naravoslovja je bil revček. Nosil je vedno s črno ruto obvezan vrat, ker si baje ni mogel oskrbeti ovratnika in kravate. Učenci so mu radi nagajali.

V spominu mi je v najboljšem smislu profesor matematike. Bil je baje žid. Poučevati pa je znal tako zanimivo in nazorno, da ga je moral razumeti vsak učenec, ki je imel količkaj možganov.

Eno leto je poučeval slovenščino kanonik dr. P. Bil je mojster in vsi smo ga zelo spoštovali.

Spominjam se še bradača M. V drugem razredu gimnazije se je naš znani učenjak dr. F. I. kot učenec prepiral z njim zaradi neke latinske oblike in je — zmagal.

Nobeden drugih profesorjev te dobe ni zapustil v mojem spominu nikakega sledu.

V gimnaziji sem imel več tovarišev, ki igrajo, oziroma so igrali v našem javnem življenju izredno važne vloge. Meni pa ni bilo nikdar žal, da sem se za vedno poslovil od gimnazije.

(Nadaljevanje sledi.)

Zgled.

Zgled, ki ga dajejo starši, bratje in sestre ter vzgojitelji, je morebiti najjačje vzgojno sredstvo. Kar delajo »veliki«, to navadno posnemajo malčki. To je često neka vrsta duševnega okuženja. Otroci imajo za to neverjetno bistré oči, in posnemanje je za duševni razvoj mladega človeka izredno velikega pomena. Zato je toliko odvisno od tega, kakšno je ozračje, ki otrok v njem živi in dorašča.

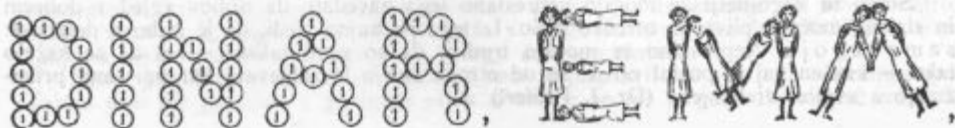
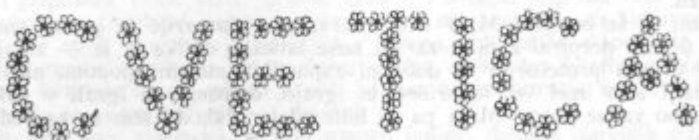
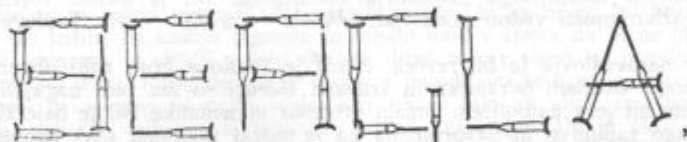
Starši in vzgojitelji se morajo neprestano tega zavedati, da njihov zgled v dobrem in slabem močno vpliva na otroško dušo. Iz tega pa nujno sledi, da je njihova dolžnost: s a m o v z g o j a. Neprestano se morajo truditi, da so sami takšni — in da se kažejo tako — kakšen naj bi postal otrok. In od otroka smejo le zahtevati, kar mu sami prikazujejo s svojim življenjem. (Dr. I. Prüfer.)

POSVETOVALNICA ZA RISANJE IN ROKOTVORNI POUK

Metlika Anton:

Predmetna abeceda za ročno delo in risanje.

V 4. in 5. štev. let. »Popotnika« sem na nekaterih primerih pokazal, kako nam je uporabljati velike tiskane črke za šolsko ali domače ročno delo, da otrok igraje, a vendar z zavestnim naporom in trajno sprejme imena konkretnih predmetov v svojo duševnost. Tudi pri tem pouku ali otrokovem samostojnem iskanju in ustvarjanju prihajajo v poštev vsi učenčevi čuti, v prvi vrsti seveda njegov tip. Tukaj se učenec ukvarja s konkretnimi predmeti, ki so mu že stari znanci in kot taki bolj ali manj vzbujajo njegovo zanimanje. Razlika med naslednjimi primeri, ozir. med tem načinom in med tako uvaževano stavnico je za učenčev duševni razvoj, koliko se tiče čitanja in pisanja, zelo velika. Pa oglejmo si sedaj tole predmetno veliko abecedo, uporabno za ročno delo in risanje:

ROČNAR, ČOČKA, ČOČKA,

HRONČO, IGLA,

JAROLOVO,

KROMPIR,

LOPATKA,

METLA, NOŽ,

POMELI,

PERO, REFA,

SEKIRA, ŠILO,

Deca pri takem načinu pouka sama vzdržuje »disciplino«, saj je popolnoma zatopljena v svoje delo, pri katerem si ustvarja lahko otipljive pojme kot podlago za poznejši abstraktni pouk. Vsak dan sprejema nekaj nove, lahko prebavljive duševne hrane, da si krepí svoj duševni organizem — razum, voljo in srce.

Pričujoča predmetna abeceda, ozir. njena uporaba v besedah je kakor duševno mleko za naše prvence, mala pisana abeceda pa je za večino dece neprebavljiva težka hrana — torta, ki jo deca hitro pogoltne, a ne prebavi. Zato nastanejo komplikacije v duševnem organizmu, kar povzroči nekako neozdravljivo, trajno bolezen — omejenost, oz. zameglenost. V nižjih razredih ima sedaj to bolezen vsaj polovica naše dece. Kdaj se je bomo usmili? — Dajmo torej duševnim dojenčkom prave, prebavljive hrane! Le tako se bo pravilno razvijalo njihovo duševno življenje. Vsaka mati dobro ve, kakšna hrana prija dojenčku. Tudi mi moramo vedeti, katera duševna hrana je za neboglence najlažje prebavljiva. Obrnimo torej knjigi — tej popolni abstraktnosti — vsaj delno hrbet in ne ustrašimo se živega duševnega dela, ki bo trajni izvirek za nadaljnjo izobrazbo naši mladini — novemu rodu.

Z gornjo predmetno abecedo bomo sestavljali tudi stavke bodisi pri ročnem delu ali risanju ali sploh pri ostalem pouku. Evo za to nekaj primerov!

TRN + IGLA

ZBODETA

ŽLICA, VILICE +

NOŽ SO NA H.

Z L O P A T O +

M O T I K O K O P A M O

Z M E T L O

P O M E T A M O

Podobnih stavkov lahko sestavimo toliko, kolikor ima učenčeva okolica orodja in posod, sadja in drugih pridelkov, rastlinstva in živalstva itd.

Kaj hočemo z navedenimi in sličnimi primeri doseči? Odgovor je lahek. Vsa деца bo še nadalje res gledala, kakor je gledala doma v predšolski dobi. Zdaj se ji v šoli ne bo več tako godilo, kakor tistemu lačnemu oslu, ki mu je Ribničan, ker ni imel zanj nikake krme, nataknil zelene naočnike, da bi začel žreti »oblanje«. Že v osnovnem razredu bo деца spoznala in obvladala miselno čitanje, pridobila si bo spretnost, da bo na predmetih spoznavala lego in tvorbo posameznih črk, kar je velike važnosti za razvoj poznejše življenjske pisave, pridobila pa si bo tudi zdrav temelj za ves pouk v naslednjih šolskih letih. Saj so v t a k e m ročnem delu in risanju zapopadeni vsi predmeti osnovnega razreda.

Slišal sem med učiteljstvom opazko, da zahteva tak postopek pri pouku v elementarnem razredu ne vem kakšnih spretnosti v risanju. Na učiteljišču sem si komaj »zrisal« zadostno oceno, vendar sem se s tem pridobljenim znanjem iz risanja do sedaj lahko prebijal skozi šolsko življenje. Tudi od dece ne bomo zahtevali preciznih izdelkov, marveč se bomo zadovoljili z vsebino dela; zadovoljiti se moramo že s tem, če otrok sploh sam hoče in more vsaj nekaj d e l a t i, nekaj s a m u s t v a r i t i brez tujega pritiska.

Vesten, v drevesnico zaljubljen vrtnar skrbi in goji posamezne divjake in cepljenec z enako vnemo in ljubeznijo. Če opazi, da kateri hira, brž pogleda, kaj je temu vzrok. Če se mu zdi potrebno, drevesce okoplje, opleje, zalije in morda obreže, pa pognoji. Rešil je ljubljenca! Cepljenec ali divjak si opomore in v rasti dohiti ostala drevesca. Tako ravna vrtnar s slehernim opešancem. — Kakor bi vrtnar ravnal napačno, ko bi le ob določenem času, brez natančnega pregleda in samo cepljencem dajal hrane in skrbel za njih nego, tako bi ravnal napačno tudi duhovni vrtnar, učitelj, ako bi ne nudil slehernemu otroku vsaj nekaj individualne nege, ki je zdravilo za otrokov normalni duševni razvoj.

Ne zasmehuj in ne sramoti nikoli kakega človeka, naj si bo še tako neumen in neveden, in ne spravljal ga nikoli v zadrego, pred vsemi stvarmi nikoli kakega otroka.

Kingsley.

Dr. Ovide Decroly

znani belgijski pedagog in šolski reformator je umrl dne 12. septembra 1932 v Bruslju. Temelj njegovega vzgojnega sistema je vzgoja v naravi in življenjska šola. Zaslužno je deloval tudi kot psiholog. (Glej članek o D. vzgojnem sistemu v 6. števil. lan. »Pop.«, str. 180—181! Op. ur.)

Organizacija šolskega leta.

Vodilni duhovi v pedagoškem svetu se že davno bavijo z organizacijo šolskega leta. Dolgost in čas počitnic, glavnih in krajših, sta v raznih državah odvisna od mnogih činiteljev, kakor uredba cerkvenega leta, krajevnih običajev, klimatičnih, narodnostnih, gmotnih in drugih razmer. Eno je nepobitno: V vseh državah se trudijo, da bi se šolsko leto organiziralo edinole po pedagoških torej psiholoških in zdravstvenih vidikih. Vsi drugi vplivi se morajo sčasoma podrediti tem glavnim idejam.

Proučevanja pedagogov in higienikov se gibljejo v dveh smereh: 1. Kakšna je fizična in duševna energija mladine v posameznih mesecih šolskega leta. 2. Potreba počitka v zvezi s fizičnim razvojem šolskih otrok.

To delo je že doseglo važne ugotovitve, izmed katerih so najvažnejše: 1. fizična in

duševna energija popušča najbolj v mesecih marec in julij; 2. Lobsien je dokazal, da je korist 4¹/₂ tedenskih letnih počitnic 6 krat večja od koristi 1¹/₂ tedenskih jesenskih počitnic ali: trikrat daljše počitnice koristijo organizmu 6 krat več. Švedski učenjak Wertlind je dokazal, da je pridobitev na teži v počitnicah večja od pridobitve v 9 mesecih šolskega dela.

Šolstvo v prejšnjih stoletjih je bilo mnogo primitivnejše; ljudstvo je bivalo po večini v vaseh, mestne hiše so imele vrtove. Danes je velik del šolskih otrok zaprt v tesno zidanih mestih.

Mnogo novih potez opazujemo na licu novega šolstva, n. pr. novi pojav, da se mnogo učencev vsak dan pripelje od daleč v šolo. Včasih traja pot po dve uri. Naše šolske sobe so prenapolnjene, šolam primanjkuje sob in drugih prostorov, ni prostorov za igro in sport. Zdravilo za te nedostatke so daljše počitnice. Hkrati pa je tudi potrebno, da se te počitnice prežive zunaj mestnega zidovja, v kolonijah in zdraviliščih, odnosno kopališčih. Podoželje mora v počitnicah sprejeti mestno deco.

Naslednja skrižaljka nam kaže sedanjost ureditev šolskega leta v glavnih evropskih državah in v Zedinjenih državah.

Država	Stopnja šole	Letne počitnice trajajo dni	Vse počitnice skupaj trajajo dni	Število šolskih dni na leto
1. Anglija	srednje šole	50 — 60	okoli 105	185
	osnovne šole	33 — 45	okoli 60 — 70	215
2. Avstrija		64	89	220
3. Bavarska		47	85	225
4. Češkoslov.		62		
5. Danska	srednje šole	47	77	240
6. Francija	srednje šole	76	101	210 — 220
	osnovne šole	42 — 56	56 — 70	246
7. Holandija	srednje šole	45		
	osnovne šole	21 — 42		
8. Norveška		57	92	224
9. Pruska		29 — 39	85	230
10. Rusija		60 — 90		mesto 200 vas 176
11. Zed. države		okoli 90	okoli 110	manj od 200
12. Švica	srednje šole	37	88	230
	osnovne šole	37	81	240
Bassel	srednje šole	79	120	210
	osnovne šole	74	110	220
13. Švedska	srednje šole	90	120	210
	osnovne šole	60	90	195
14. Italija	osnovne šole	60	90	195

K tej razpredelnici nekaj opomb:

Anglija: sobota je prost dan, na leto vsaj 1000 šolskih ur, po 5 na dan. Avstrija:

7 praznikov (kat.), 6 dni za izlete, 7 prostih dni. Bavarsko: 5 dni praznikov, 8 dni za izlete. Francija: četrtek je prost dan. Počit-

nice od 12.—13. julija do 1. oktobra, Norveška: Poleg 92 dni počitnic še 12 prostih dni, Rusija: julij za letne kolonije. Zedinj. države: sobota je pouka prosta. Holandija: tu in tam le 3 tedne počitnic, v vaških šolah je sobota prosta. Švica: 10 dni za izlete. Pruska: 8 dni za izlete. Vaške šole imajo 3 tedne počitnic poleti, tri pa v jeseni. — Poljska ima 24 dni počitnic o božiču in letne počitnice od 16. junija do 19. avgusta. — Tako zgodnje počitnice zlasti omogočajo olnčenje otrok (najdaljši dnevi).

Drugo važno vprašanje bi še bilo, ali ima šola pravico zahtevati, da se učencem prikrajšajo ali popolnoma pokvarijo počitnice z različnimi ponavljalnimi in sprejemnimi izpiti (ki bi se naj vršili le glede na nadarjenost in na koncu šolskega leta)? Razni počitniški tečaji samo jemljejo otrokom počitek, torej zdravje. (Dr. K. Zbierski v »Oswiata i Wychowanie« 1933/1.) II.

Vzorno šolsko poslopje na svetovni razstavi v Chicagu.

Stalo bo na obrežju Michiganskega jezera. Vsebovalo bo šestrazredno osnovno šolo z 255 otroki. Razredi bodo le v prvem in drugem nadstropju. Konstrukcija bo železna, stene bodo izpolnjene z opeko in s kamenjem. Šola bo imela knjižnico, delavnico, veliko zborovalnico, telovadnico, igrišče, zabavišče, prhe, jedilnico administrativne prostore za ravnateljstvo, za zdravnika, zobni ambulatorij in za psihologa. Učilnice bodo merile 7×10 m in bodo imele vmesno steno, ki jo bo moči odstraniti, če bo treba sprejeti več poslušalcev. Za manjše skupine otrok bo imelo poslopje dve delavnici 7×3½ m, za individualni pouk pa osem sob v izmeri 5×3½ m. Vhod vodi v veliko vežo, iz te se pride na srednji hodnik, ki je zelo širok. Na obeh straneh hodnika so učilnice, delavnice in drugi prostori, na koncu pa sta vhoda v zborovalnico in telovadnico. Tako je razdeljeno tudi drugo nadstropje. (Journal of. nat. En. Ass. 1932, 198.) II.

Kako čitati.

Da lahko čitamo brez truda, je treba najprej umiriti mišičevje. Zlasti je treba gledati, da otroci ne drže knjige krčevito in da ne trošijo na ta način brez potrebe telesne in živčne moči. Če pa vzamemo knjige brez navora v roko, tako da je v roki niti ne čutimo, lahko dolgo čitamo brez utrujenosti.

Če mislimo dalje časa čitati, moramo udobno sedeti in oprostiti vse mišice vsakega navora. M'r, ki se ga navadimo na ta način pri čitanju, prehaja tudi na druga duševna dela, kar je za življenje sila važno. Če se že duševno trudimo, mora pri duševnem naporu počivati vsaj telo.

Otroci sploh radi krčevito drže svoja peresa, svinčnik, tako tudi knjigo. Zlasti pri začetnem čitanju si hočejo pomagati tudi s telesom. Na to se sčasoma navadijo in potem jih je le težko zopet odvaditi, da bi ne stiskali knjige z vso silo.

Nekatere države so uvedle za čitanje posebna stojala. Učenci stojijo pri čitanju, kar zelo koristi tudi očem. (Nar. pol. 1932.) II.

Zabavišče in osnovna šola.

V Mihli so leta 1931./32. imeli na pozivkusni (reformni) šoli vzporednico k I. razredu, v kateri so bili le taki otroci, ki so imeli zabavišče za sabo. Učitelj J. Týmł, ki je poučeval v tem razredu, postavlja na temelju svojih izkušenj zabavišču naslednje zahteve: 1. Zabavišče naj ugotovi inteligenco otrok; skupno z zdravnikom in učitelji osn. šole naj odloča, ali je dete dovolj razvito za vstop v osnovno šolo. 2. Naj se posebno bavi z deco, ki je duševno nezadostno razvita ali npravno defektna, in naj se trudi, da odstrani ovire za redni pouk otrok. 3. Primerjati mora osnove obeh stopenj in mora razvijati take funkcije, ki so važne za pouk glavnih predmetov I. razreda osnovne šole (adaptacija oči, koordinacija gibov itd.) 4. Vaditi mora govor otrok in popravljati tozadavne napake. II.

Šolstvo v Podkarpatski Rusiji.

Dežela, ki meri 12.631 km² (malo več kot predvoja Kranjska), je imela 1. 1917./18. za 604.593 prebivalcev 517 osnovnih šol z 893 razredi in 62.860 učenci. Vse so bile madjarske. Višjih šol je bilo: 8 meščanskih šol, 3 gimnazije, 3 učiteljska, 4 strokovne šole, 1 zavod za gluhoneme, 1 za npravstveno ogrožene. Vse je bilo popolnoma madjarsko. — Danes je tam 716 osnovnih šol z 2097 razredi za 116.857 otrok. Madjarskih je 135, rusinskih 499, nemških 17, rumunskih 4 in češkoslovaških 161. Meščanskih šol je 34. Srednjih šol je 9, učiteljska so 4. Razen tega imajo tam še 6 trgovskih šol, 2 mizarški šoli, 1 kovinarsko šolo in 35 obrtnih nadaljevalnih šol. (Učitelj, 1932, 151.) II.

Delovna šola na Japonskem.

Na Japonskem imajo šole, ki jim pravijo Inku. V njih učitelj in učenec skupno živita v večnem delu. Učitelj je središče majhne obitelji. Stari mnogo žrtvujejo za take šole. Otroci so v šoli skoro ves dan in izvršujejo skupno z učiteljem vse domače delo. Tudi imajo veliko gospodarstvo, redijo živino, stavijo zgradbe, imajo tiskarno, vodijo konsum š. dr. Taka vzgoja naj bi pripravljala otroke na vse težave v življenju. Spoj ročnega in duševnega dela zbliža šolo z življenjem. Te šole so bile namenjene najprej revnim slojem, zdaj pa sprejemajo tudi imovitejšje otroke. (Mitt. aus dem höher. Schul. 1932, 126.) II.

K vprašanju urnika.

V »Vestniku« 1932, str. 448., pravi dr. E. Vebr, da na vaških šolah ni dobro začetki pouka z realizmi na škodo računstvu in jezikovnemu pouku. Vaški otroci vstajajo rano, opravljajo doma že lažja in težja dela, potem pa capljajo nekoliko km daleč v šolo. Taki otroci so v prvih dveh urah pouka še precej bistri, pozneje pa postanejo utrujeni. Če nastavimo računstvo na 2. ali celo na 3. uro, ne postopamo pravilno. — Vse drugače je v mestih, kjer otrok še meži, ko pride v šolo. Tak otrok se mora šele z lažjimi predmeti duševno prebuditi, preden je sposoben za težji pouk. II.

Novo osnove za meščanske šole v ČSR.

Leta 1932. so izdali na Češkoslovaškem nove osnove za pouk na meščanskih šolah, po katerih se mora poučevati od I. 1933./34. naprej. Vendar pa je bilo dovoljeno uvesti novo osnovo že v š. l. 1932./33. S tem dovoljenjem se je okoristilo 345 meščanskih šol, torej cela petina vseh meščanskih šol na Češkoslovaškem. — Omeniti moramo, da se na Češkem vsaka preosnova ali reforma najprej izdela ob sodelovanju vsega učiteljsstva, nato se predlog preosnove preizkusi na nekaterih zavodih in potem šele definitivno uveljavi, če se je poizkus vsestransko obnesel. Zato so take preosnove neizpremenjene in trajne. II.

Iz statistike univerz.

Univerza v Rigi je imela I. 1919./20. 577 6311 slušateljev in 2455 slušateljic. — Na slušateljev in 698 slušateljic; I. 1931./32. že 10.000 prebivalcev pride v Zedinjenih državah 771 slušateljev univerze, na Lotiškem 487, v Kanadi 397, v Avstriji 375, na Estonskem 293, na Češkoslovaškem 249, v Švici 215, v Nemčiji 209, na Finskem 20, v Franciji 19, na Litvi 161, na Poljskem 156, na Švedskem 127, v Angliji 105, v Jugoslaviji 10, na Turškem 28. — Številke so poučne, a treba je upoštevati tudi značaj države: ali je industrijska ali agrarna. (Vestnik 1932, 10.) II.

Za obvezno nadaljevalno šolo

so se izrekle na svojem zborovanju v Karlovih varih dne 1. julija 1932 nemške učiteljice ČSR. — Šoli odrasla mladina radi vse večje brezposelnosti ne ve kam. Starši jih ne morejo pošiljati v mestne šole. Zato bi bila obvezna nadaljevalna šola za deklice npr. npr. npr. in gospodarska potreba. Vsi, ki so se prej borili proti podaljšanju šolske obveznosti (čez 8 let), so zdaj za njo. Neobvezni nadaljevalni tečaji se niso obnesli, ker ni moči mladine prisiliti, da poseča te tečaje, občine pa nimajo denarja, da bi vzdrževale nadaljevalne šole. (Freie Schulz. 1932, 394.) II.

O psihologiji ponavljanja razredov.

Dognali so, da izmed učencev ljudskih šol ponavlja kak razred med šolsko dobo 53 % otrok iz delavskih in drugih nižjih slojev, medtem ko ponavlja le 29 % otrok iz »boljših« slojev. — Vpliv ponavljanja na otroka je zelo nevaren. Prigovarjanje staršev in pa zasmeh součencev rodi v duši k ponavljanju obsojenih kaj lahko občutek manjvrednosti. Zato je bolje, če pridejo ponavljajoči v primerne pomožne razrede, v katerih se toliko popravijo, da pozneje spet dosežejo svoje součence. (Z. f. päd. Psych. 1932.) II.

Starost roditeljev in inteligenca otro

Ameriški psiholog M. L. Steckel je na temelju obsežnih raziskovanj ugotovil, da je inteligenca otrok v neki meri navezana na starost staršev. Zdi se, da so najinteligentnejši otroci 26—28 letnih mater in 30 do 32 letnih očetov. Čim mlajši so starši, toliko manj je nade, da bo otrok inteligenten. Tudi prevelika razlika med starostjo obeh roditeljev vpliva slabo na inteligenco potomstva. (Child Dev. 1932, 108.) II.

Ocena pisave.

Na reformni šoli v Nuslih pri Pragi ocenjujejo pisavo otrok po naslednjih vidikih: 1. celotna oblika pisave, 2. značaj pisave, zlasti doslednost oblik, 3. velikost pisave (somernost in pravilnost), 4. gostota črk (somernost in pravilna razdalja med črkami in besedami), 5. smer vrstic (premo ali valovito, vzporedno ali nevporedno, vzpon ali naklon, razdalja vrstic). Po teh vidikih učitelji laže pravilno ocenjujejo. Tudi pomaga pri ocenjevanju poizkusno pisanje na začetku, v sredini in na koncu šolskega leta. II.

Javno šolstvo v Chicagu.

Šolstvo v Chicagu trpi radi krize, kar se kaže zlasti v skrajšanju šolskega leta in manjšem številu učiteljev, a notranje se krepko razvija. Cela tretjina šol je že urejena po novem ustroju (6 + 3 + 3). Število učencev osnovne šole je sicer padlo za 7000 (radi skrajšanja šolske dobe od 8 na 6), zato pa je zelo naraslo število učencev v junior in senior high schools (naša srednja šola). (School und Society.) II.

Spol in jetika.

Zdravnica Edna Z. Nichoson v New-Yorku je dokazala, da v starosti od 15. do 24. leta umre za jetiko dvakrat toliko deklet kot fantov. — Vzroki za ta pojav se ne dajo dokazati. Tu in tam prevelika preobremenjenost, nekoliko šola — vsi drugi vplivi so enaki za deklice in za dečke. — Zato je treba opazovati zdravje doraščajočih hčera mnogo natančneje kot zdravje sinov. (M. Z. št. 63, 1933.) II.

»Vestnik pedagogický«. Uredniki dr. Karol Velemínský, Jan Čeněk in Svatopl. Dyk. Uredništvo v Pragi III., Karmeliská 5. Upravništvo v Pragi II., Ostrovní 24. Letnik X. Letna naročnina Kč 30.

Koliko je vredno šolstvo kakega naroda, o tem priča predvsem njega pedagoški tisk. Knjige, zlasti pa časopisi so živo zrcalo, v katerem vsako šolstvo jasno vidi svoj obraz, in tako tudi lahko presodi, koliko je vredno. — Kdor nič nima, nima kaj dati, kjer je vsega v izobilju, tam so radodarnih rok in v tako hišo se zaman ne zateka.

Odkar imam stike s šolo, sem vedno občudoval češki pedagoški tisk in z njim češko šolstvo. Ze pred skoro štiridesetimi leti smo visoko cenili žetev v češke pedagoške njive: knjige in strokovne liste. Ze takrat so stali časopisi kot »Ped. Rozhledy«, »Učitel«, »Posel«, »Budče«, »Komenský« in drugi v vrsti najboljših pedagoških listov na svetu. In češki pedagog tisk je znal do današnjega dne ohraniti svoje mesto med prvaki.

Svobodna češka država si je ustvarila šolstvo, ki ga občuduje ves kulturni svet. Se redkobesedni, s hvalo skopi Angleži govorijo n. pr. v vznešenih besedah o češkem strokovnem šolstvu.

Ali se naj čudimo, da si je tako šolstvo ustvarilo tudi sebe vredni tisk?

Krepka opora ped. tisku je zlasti »Státní nakladatelství« v Pragi. Koliko knjig in drugih publikacij je to založništvo že izdalo, ki slove med najboljšimi svoje vrste!

Izdaja pa St. n. tudi pedagoški list, ki ga ne moremo prehaliti, ker je edini svoje vrste in mu med Slovani in drugimi narodi ni lahko najti tekmeča, kaj šele para.

»Vestnik pedagogický« je revija, ki zasluži to ime kakor nobena druga.

Pred nami leži X. letnik »Vestnika« (1932). Kako bogata je vsebina tistih 472 strani v 4°, o tem priča kazalo na 7 straneh (II—VIII). Najprej prinašajo posamezne številke nekaj člankov. Med njimi je mnogo zelo aktualnih, kakor »Racionalizacija in nemščina na srednjih šolah«, »Križa nesrečne cerkvene šole na Slovaškem«, »Nove srednje šolske osnove«, »Testi in njih mesto v šolski praksi«, »Reforma priprave kandidatov učiteljstva za poljedelske šole«, »Manjšinski učitelj«, »Brezposelnost kot šolski problem«, »Didaktična reforma obrtnih šol«, »Skrb za mlade zločince v tujini«, »Zločini in prestopki mladine in njih kazeni«, »Učinki pogostega prestavljanja učiteljev«, »Kako zvišati efektivnost šolskega dela« itd., v vsem je 29 jako dobrih člankov prvovrstnih avtorjev, učiteljev, prof. srednjih šol in univerze, zdravnikov, juristov in drugih.

Nato pride rubrika »Šolska organizacija, didaktična vprašanja, študij mladine.« Razvrščena po državah (abecedni red!), prinaša beležke iz listov, knjig, zakonov vsega sve-

ta, tako iz Jugoslavije 5 vesti. (Vprašanje enotne frekvence, strokovne nadaljevalne šole. Smernice za razvrstitev učiva, Iz zakona za naše šolstvo, Sprememba zakona o univerzah). Vsega skupaj je 198 vesti.

Rubrika »Učiteljska naobrazba« prinaša 61 vesti, spet po državah (iz Jugoslavije »Novi predpisi o izpitih«).

Rubrika »Uredbe in učila« ima 97 notic, rubrika »Zdravstvo in socialna skrb« 83 novic, rubrika »Literatura« prinaša v oddelku »Dom. lit.« 129 naznanil in kritik domačih pedagoških in takih spisov, ki imajo kako zvezo s šolstvom in z vzgojo, v oddelku »Tuja dela« pa 32. »Poročil« je 31 domačih in 43 tujih.

Posebno je treba tukaj navesti rubriko »Bibliografija čeških časopisnih člankov«. Tu so navedeni po raznih skupinah (na pr. Urnik, Šolska statistika, Dekliške šole itd. itd.) vsi pedagog. članki iz vseh čeških listov, pa tudi politični, ki so s šolstvom le v najmanjši zvezi. Povsod je navedena stran in ime lista, v katerem se članek nahaja. To ogromno delo opravlja tudi Slovencem dobro znani Emanuel Lippert (ki je panslavist, vsaj po znanju slovenskih jezikov).

Nato sledi seznam novih knjig Pedagog. knjižnice Komenskega v Pragi I. Klementinum, katalogizirano. (Najboljša dela svetovne literature se sprejemajo v tem zavodu in so učitelju na razpolago; tako dobijo učitelji hkrati katalog te knjižnice).

Silno zanimiv je oddelk »Bohemica pedagogicka« v tujih časopisih. — Karkoli piše inozemstvo o češkem šolstvu, vsi članki v listih so takoj po številkah in straneh natančno zabeleženi. Zopet Emanuel Lippert! Tudi naš »Popotnik« je tukaj dvakrat citiran, »Uč. tovariš« pa sedemkrat.

Seznam knjig in časopisov, ki jih je redakcija sprejela, zaključuje list.

List izhaja 10 krat na leto. Naročnina znaša 30 Kč. Naročuje se: Státní nakladatelství, Praha II. Ostrovní 24.

Koliko dela je nakopičenega v »Vestniku«! Zares, čuditi se moramo češkemu učiteljstvu, ki vzdržuje in zalaga tak list. — Priporočamo ga našemu učiteljstvu kar najtopleje. Bratska roka grmadi orjaško blagotudi za nas, ki take zakladnice ne zmoremo. Naročite si list, čitajte in širite ga, znanje češčine pride samo po sebi! To bo hkrati jugoslovenska-češkoslovaška duševna liga, bratstvo v praksi.

Ka Pl.

Hermynia zur Mühlen: Včeraj je bilo, jutri bo... Poslovenil A. C., ilustriral Niko Pirnat. Izdala Cankarjeva družba v Ljubljani v redni izdaji I. 1933.

Med rednimi publikacijami Cankarjeve družbe je letos izšla tudi mladiška knjiga z gornjim naslovom. To je zbirka pravljic, ki nimajo z običajnimi mladinskimi pravljicami nobene skupnosti ali sorodnosti.

Nemška avtorica namreč ne slika v teh pravljicah kraljestva vil in palčkov, pekla in nebes za hudobne in pridne otroke, temveč podaja neposredno življenje proletariata v kapitalistični dobi: trpljenje in bedo delavskega stanu, sužnjev strojev in fabrik. Prvo poglavje (ciklus) pravljič v tej knjigi pod naslovom »Kaj pripovedujejo Petrčkovi prijatelji« (namreč premog, škatlica užigalic, steklenica i. dr.) je sicer vsebinsko in idejno popolnoma v stilu »nove stvarnosti«, toda književna oblika je suhoparna, malo zanimiva, deloma tudi vsiljena. Da je lahko tendenca tudi v socialni književnosti manj očitna in vendar naravna, nam kaže pravljlična črtica »Hlapec« (str. 45.—58.), ki jo lahko smatramo za posrečen mladinski sestavek. V zanimivi, nazorni in neprisiljeni obliki obravnava pisateljica problem osebne in kolektivne lastnine navadnega stroja — žage, ki jo je izumil čudaški gozdar v dobro vseh ljudi v svojem okraju, in ki je postala pozneje last enega samega človeka, tujca podjetnika, ki je z žago zaslužil pozneje še druge ljudi in ves svoj kraj. Črtica »Hlapec« je razmeroma dober primer socialnih mladinskih sestavkov, ki ustrezajo apercipiji mladine in literarnim zahtevam. Manj uspela je črtica »Roževcu«, vendar je še boljša od narodnih pravljič.

Ilustracije Nik. Pirnata so povprečne, najboljše v pravljici »Hlapec«. Razumljivo je, da prevajalec A. C. ni mogel narediti čudežev: ostal je zvest originalu z vsemi njegovimi dobrimi in slabimi stranmi. Naslovná stran je primerna.

A. F. Silvin.

Razori. List za odraslo mladino, štev. 1, 1. 1933. Urednik Tone Gaspari na Rakeku, štev. po 2 Din.

Nedavno je izšla prva številka »Razorov«, ki jo je uredništvo posvetilo odraslejši mladini, menda v prvi vrsti gojencem naših meščanskih in nižjih srednjih šol, ki še doslej niso imeli svojega lastnega lista. Misel je hvalevredna in je samo želeli, da bi se naša doraščajoča mladina oklenila »Razorov«.

Po tej številki, ki nam je prišla do rok, sodimo, da želi urednik urejevati list tako, da ne bo prinašal samo čistih literarnih prispevkov in sentimentalnih črtic, temveč v dobri meri realistično, poljudno-znanstveno in poučno snov, kar moramo odobravati posebno že glede na to, ker je šola odrasčujoča mladina že v nekem živem aktivnem kontaktu z življenjem in svetom, veliko bolj kakor pa z modrimi šolskimi nauki in učiteljevimi zapovedmi. Na drugi strani pa pomenijo »Razori« najbrže dobrodošlo razbremenitev »Našemu rodu«, da se bo ta laže posvečal svojemu »Cicibanovemu rodu« kakor doslej, ko je imel urednik Ribičič na skrbi še tudi del dijaštva. Dobršen del prve številke zavzemajo realistični sestavki, ki imajo namen, buditi smisel za naravo

(Beli jezdec, Med skavti), za delo in poklic (Kaj delajo tržiški meščani, Izdelki iz protja) in za druge splošnejše aktualne zadeve v zaglavju »Drobiž«. Tone Seliškar in Ilka Vaštelova sta zastopana z literarnima sestavkoma (Mladina sporoča, Zaklad v Emoni). Naslovná stran je v narodnem duhu in stilu.

Vestnost urednika in njegovega sotrudiškega štaba bo najboljša reklama za list in njegov prosep!

Silvin.

Grbovi Jugoslavije.

V založbi Kave Hag, d. d. v Zagrebu, je izšel seznam grbov jugoslovanskih mest, po številu 256. Z uvodom je delo opremil E. Laszowski, ravnatelj drž. arhiva v Zagrebu, zgodovino posameznih zgodovinskih edinic je napisal R. Horvat, naslikala pa je grbe akad. slikarica Vjera pl Bojničić-Zamola.

V barvah podani grbi so objavljeni na podlagi virov od XVI. do XVIII. stoletja. Grbi iz Slovenije so podani po Valvasorjevem Opus insigniorum iz 1689.

Ne glede na to, da predstavlja delo moderen in res kulturni način reklame, je to tudi prvi enotni prikaz grbov jugoslovanskih mest in historičnih pokrajin, ki ga do sedaj še nismo imeli. Ker mora posameznik razne grbe prilepiti na nakazano mesto, se mora nujno uesti v našo heraldiko, tako da je tipografsko lepo opremljena knjiga tudi dobro učno in vzgojno sredstvo.

Skoda, da se v današnjih gospodarskih časih ne odločijo tudi drugi podjetniki in pridobitniki za izdajo sličnih, kulturno pozitivnih del!

Baš

„Naš rod“. Izdaja JUU — sekcija za Dravsko banovino v Ljubljani.

Moderni učni načrt in novodobni postopek pri pouku nas ne silita, da bi se sužnje oklepali predpisane razporedbe učne snovi po mesecih in tednih. Zdaj pa zdaj lahko obravnavamo tudi kako snov, ki se nam nudi slučajno bodisi po učencih ali po časopisih, listih itd. Na drugi strani pa lahko tudi rezerviramo kako snov, ki nam je baš pri roki, za tisti čas, ko to zahteva učni načrt, seveda če pri tem ne trpi aktualnost.

V zgoraj navedenem zmislu se lahko izrablja za pouk tudi »Naš rod«, o čemer nas je zopet prepričala zanimiva in pestra vsebina 4., 5. in 6. številke, ki leže pred nami. Posebno primerne v učne svrhe kot dopolnilno čtivo se nam zde »Sarajevske slike« prof. D. Volavška ter potopisa dr. Oskarja Reya: »Na severnem rtiču in med Laponci« in »Na Spitzbergih in na meji večnega ledu«.

»Naš rod« je kakor malokateri list živo žuboreč vrecel, ki gotovo lahko poživilja šolski pouk. Ne bomo ga dalje hvalili, marveč le vnovič opozarjamo nanj. Saj se o njegovih vrlinah lahko vsakdo sam prepriča.

Ali že imate potrebna učila?

Preparate in zbirke za prirodopis, tehnološke zbirke, fizikalne aparate, steklovino in kemikalije za pouk iz kemije, zemljevide, stenske slike za vse predmete, galerijo naših velmož, zbirko slik zgodovinskih osebnosti in še mnogo drugega dobite pri nas.

Ali že prejimate
brezplačno naše
»Objave«?

Ako še ne, nam takoj pišite!

Učiteljska tiskarna

Ljubljana
Frančiškanska 6

Maribor
Tyrševa 44

**LEPE KNJIGE,
PRAVE TISKOVINE,
DOBRE ŠOLSKE IN
PISARNIŠKE POTREBŠČINE**

spadajo v vsako šolo, ki stremi za napredkom in hoče doseči uspeh.

**ALISTE SE ŽE PRESKRBELI
Z VSEM POTREBNIM?**

Še je čas, naročite hitro po učiteljski stanovski zadrugi na naslov:

KNJIGARNA

UČITELJSKE TISKARNE

LJUBLJANA
FRANČIŠKANSKA 6

MARIBOR
TYRŠEVA 44